

ክፍል ሁለት አየር ወለድ

የአየር ወለድ መመሪያ

በአገር መከላከያ ሚኒስቴርና በምድር ጦር የአየር ወለድ ጦር ለማቋቋም ይታቀዳል። ለዚህ ሥራ ይመጥናሉ የተባሉ መኮንኖች ከምድር ጦር፣ ከክብር ዘበኛና ከፖሊስ ሠራዊት ተመርጠው ሁለት አገሮች ሄደው እንዲሰለጥኑ ይወሰናል። አገሮቹ አሜሪካ እና እስራኤል ነበሩ። ከምድር ጦር ወደ አሜሪካ ለሰልጠና የሄዱት መኮንኖች ሰባት ነበሩ። እነሱም፡

1. ሻለቃ መኮንን ሙላት
2. ብ/ጄ ጌታቸው ናደው
3. ሻለቃ ቸሩ ገብረእግዚአብሔር
4. ሌ/ኮ ማሞ ደነቀ
5. ኮ/ል በቀለ ፈቀደ
6. ሻምበል ጎበና ዳኢሙ
7. ሻምበል ከበደ ታደሠ ናቸው።

በተመሳሳይ ከክብር ዘበኛ ሁለት መኮንኖች ወደዚያው ወደ አሜሪካ ለሰልጠና ተልከዋል። ሻለቃ ተፈራ ወልደ ትንሳኤ አንዱ ሲሆኑ ሁለተኛው ሚ/ጄ አሥራት ብሩ ናቸው።

እንዲሁ ወደ እስራኤል ለሰልጠና የተላኩት መኮንኖች በአጠቃላይ 12 ነበሩ። ከምድር ጦር፣ ከክብር ዘበኛና ከፖሊስ ሠራዊት አራት አራት ተመርጠው በአየር ወለድነትና በኮማንዶ ወታደራዊ ትምህርት ሥልጠና ወስደዋል። ከምድር ጦር፣

1. ሌ/ኮ መለሰ ገብረሚካኤል
2. ኮ/ሌ ፀጋዬ ይመር
3. ኮ/ል ተስፋዬ ደስታ እና
4. ሻምበል ብርሃኔ ሲሆኑ፤

ከክብር ዘበኛ የተላኩት አራት መኮንኖች ደግሞ

1. ቢ/ጀ ደስታ ገመዳ
2. ሌ/ኮ ተሾመ አውግቸው
3. ሻምበል ማሞ ሀ/ወልድ እና
4. ሻምበል ይልማ በላቸው ናቸው።

ከፖሊስ ሠራዊት እንዲሁ የሚከተሉት አራት መኮንኖች ተልከዋል፤

1. ሜ/ጀ በቀለ ገብረእግዚ
2. ኮ/ል ረታ ከበደ
3. ኮ/ል ሙሉጌታ ወልደዮሐንስ እና
4. ኮ/ል (ዶ/ር) ፈለቀ ገድለጊዮርጊስ ናቸው።

በመጨረሻ የተጠቀሱት ኮ/ል (ዶ/ር) ፈለቀ ገድለጊዮርጊስ ትምህርቱን ከጀመሩ በኋላ የወሾች ማሰልጠን ሥልጠና እንዲወስዱ በመወሰኑ ወደዚያው ተቀይረው ሄደዋል።

እንደሚታወቀው እስራኤል በጠላት አገሮች የተከበበችና በአደኑ ቁራኛ የምትታይ አገር በመሆኗ ወደዚያ ለሥልጠና ለሚሄዱት መኮንኖች አንድ ማስጠንቀቂያ ተሰጥቷቸው ነበር። እሱም እነዚያ አገሮች ቅሬታ እንዳያደርግባቸው የመጡበትን አገር ሲጠየቁ ከሌላ አፍሪካ አገር እንደሆነ እንዲናገሩ ነበር። የሚገርመው ግን የአገሩ ዜጎች እስራኤላውያን ኢትዮጵያውያንን አይተው መለየት መቻላቸው ነው። “ኩሾች” ይላሉ። ኢትዮጵያውያን እዚያ የሚታወቁት በዚህ ስያሜ ነበር።

የመጀመሪያው የምድር ጦር የአየር ወለድ ጦር አዛዥ ሻለቃ መኮንን መላት

ወደ እስራኤል ለስልጠና የተላኩት መኮንኖች ትምህርታቸውን ጨርሰው ተመለሱ። የስልጠናቸውን ፍሬ ለማሳየት ባሌ አውሮፕላን ማረፊያ ከመገንባቱ አስቀድሞ እዚያ ሜዳ ላይ ዝግጅታቸውን አጠናቀቁ። ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ፣ አልጋ ወራሽ፣ ክቡር ሚኒስትሮች፣ ደኔራሉችና ከፍተኛ መኮንኖች በተገኙበት የአውቶማቲክ ፓራሹት ዝላይና ነፃ ዝላይ አሳይተዋል። ከዚህም ዝላይ በኋላ ነበር የአየር ወለድ ጦር መቋቋም አስፈላጊነት ሃሳብ እየጠነከረ የመጣው።

እናም የአየር ወለድን ጦር ለማቋቋም የሚረዳ ቅድመ ሁኔታዎች ተጀመሩ። ከዚህ በፊት ከሰለጠኑት መካከል አንዳንዶቹ በማዕረግ በማደጋቸው ማዕረጋቸው ለሚቋቋመው ኃይል የማይፈቅድ ሆኖ ተገኘ። በመሆኑም እነሱን በመተካት ሌላ ቡድን ወደ እስራኤል ተላከ። ቡድኑም ቀደም ብለው ከዘለሉት አንድ ከፍተኛ መኮንንና ጥቂት መስመራዊ መኮንኖች፣ ካልዘለሉት ደግሞ ጥቂት መስመራዊ መኮንኖችና በዛ ያሉ ባለሌላ ማዕረጎች ጋር ተጣምሮ የተደራጀ ነበር። የቡድኑ አባላት በጥቅምት 19 ቀን 1953 ዓ.ም ጉዞአቸውን ወደ እስራኤል አቀኑ።

እኔ በወቅቱ በክፍለ ጦሩ ወታደራዊ ፖሊስ ውስጥ በማገልገል ላይ ነበርኩ። የምድር ጦር ለሚቋቋመው የአየር ወለድ ጦር መኮንኖችንና ባለሌላ ማዕረጎችን በመጠየቁ እኔን ጨምሮ ሁለት የኮርስ ጓደኞቼ ወደ ምድር ጦር በተደራቢነት ተላክን። እነዚህ የኮርስ ጓደኞቼ መ/አለቃ (ሜ/ጀኔራል) ደምሴ ቡልቶና መ/አለቃ (ሜ/ጀኔራል) አስራት ብሩ ነበሩ። ከጥቂት ባለሌላ ማዕረጎች ጋር ሆነን የአየር ወለድን ጦር ለማቋቋም ታዘዝን። እኛ የተመረጥንበት መንገድ አስደናቂና ድንገተኛ ነበር። ከኛ አስቀድሞ ከክቡር ዘበኛ ጥቂት መኮንኖችና ወታደሮች መልምለው የጤና ምርመራውን አጠናቀው ለመሄድ አራት ቀን ብቻ ቀርቷቸው ነበር። በዚህ መካከል ባለሌላ ማዕረጎች እንዲሄዱ ሲደረግ ቀደም ሲል የተመረጡት ሦስት መኮንኖች ቀርተው እኔና የኮርስ ጓደኞቼ በአፋጣኝ ክትባት ብቻ ወሰደን እንድንቀሳቀስ ትዕዛዝ ተሰጠን። በአፋጣኝም በቦታው በመገኘት አየር ወለድን እንዲያዙ ለተመደቡት ለሻለቃ መኮንን መላት አመለክትን።

1953 ዓ.ም ጥቅምት 17 ነው። በዕቅዱ መሠረት በሻለቃ መኮንን መላት አዛዥነት ለሥልጠና ወደ እስራኤል ለመሄድ ተዘጋጀኩ። ከቀኑ 11 ሰዓት አካባቢ የእስራኤሎች አውሮፕላን እየጠበቅን ነበር። ተሳፋርን። ጉዟችን ጥንቃቄና ምሥጢር የተሞላበት ነበር። የአውሮፕላኑን የውስጥና የውጭ መብራት አጥፍተን ከአዲስ አበባ በመነሣት ቡዳንና ግብፅን አቋርጠን ሌሊቱን በመጓዝ ቤንጎርዮን

የመጀመሪያው የምድር ጦር የአየር ወላድ ጦር አዛዥ ሻለቃ መኮንን መላት

አውሮፕላን ማረፊያ ደረሰን - እስራኤል። በመቀጠልም የአየር ወለድ ማሰልጠኛ ወደሆነው ሥፍራና የአየር ኃይላቸው አንዱ መደብ (ቤዝ) የሆነው ቴልኖፍ ወደተባለው ቦታ ነበር የሄድነው።

የአየር ወለድ ሲታጽፉ ከህዝ ወደ አየር ወለድ የተሳተፈው ከተሃ ወደ ግራ መ/አ (ሚድ) ደምሌ በላቶ፤ የመ/አ አሰራት ቡድ (ሚድ) እና መ/አ አሰጣጥ ገመስተል (ባል)

ልምምዱ ተጀመረ። እጅግ አዳጋች፤ የሰውን አቅምና ችሎታ ከግምት የከተተ የማይመስል የመለማመጃ ሁኔታ ነበረ። አንዳንዶቹ መለማመጃዎች ሲያይዋቸው አይንን፤ ሲወጡባቸው አካልን የሚፈትኑ አዳጋች ናቸው። በጣም ረጃጅም ከመሆናቸው የተነሣ በብዙ ጠንካራ መሣሪያዎች ተጠፍረው እንኳን ለመዝለል የሚፈሩ ነበሩ። ይሄን ጊዜ ሻለቃ መኮንን መላት አንጀታቸው እርር ይላል። ሻለቃው በክለፍ ስለነበሩ እነዚያ የፈሩትን ሰልጣኞች ጨለም ወዳለ ቦታ ወሰደው የንደታቸውን ይጎሽሽሟቸዋል። እነዚያ የፈሩት በሚቀጥለው ቀን የማታዋ በክስ ትዝ እያለቻቸው በደንብና በድፍረት መስራት ይጀምራሉ።

የፈሪዎቹ ሁኔታ ከእርስ በእርሳችን ይልቅ በባዕድኑ በእስራኤላውያን ፊት መሆኑ የበለጠ አሳፋሪ ይሆናል። ይሄንን የተመለከተ አሰልጣኞቻችን እስራኤላውያን በዝላይ ወቅት አንድ ዘዴ ዘዩዋል። ዘዴው ሴት እስራኤላውያን ወታደሮችን ከፍ ፊት እንዲዘሉ

ማድረግ ነበር። ይሄን ሰውር ማበረታቻ ከስድብ ስለቆጠርነው መኮንኖች ተመካክረን፤ ሴቶቹ ከመዝለላቸው አስቀድመን በመዝለል ክብራችንን ለማስመለስ ችለናል።

የአየር ወለድ ሥልጠና ከመክበዱ የተነሣ ዝላዩን አሳንሰን እንድንመለከተው ሳያደርገን አልቀረም። ትምህርቱን በአንድ ወር ለማጠቃለል ሲባል ሳይሆን አይቀርም እረፍትና እንቅልፍ የተነፈገው አዳጋች ሥልጠና ወሰድን። ከትምህርቱ በተጨማሪ የአሰልጣኝነትና የፓራሹት ጥቅለላና ጥገና ሥልጠና ከኔ ጋር ለማድረግ ሦስት ሌሎች መኮንኖችና አሥራ አንድ ባለሌላ ማዕረጎች ተመርጠን ነበር። በነበረኝ የማዕረግ ቀደምትነት ቡድኑን እንድመራ ታዘዝኩ። ስልጠናችን ሲጠናቀቅ የእስራኤል የመጀመሪያው ጠቅላይ ሚኒስቴር የነበሩት ዴቪድ ቤንጎርዮን በተገኙበት የምስክር ወረቀትና የዝላይ የደረት ምልክት ተቀብለን በህዳር 16 ቀን 1953 ዓ.ም ተመረቅን። በማግስቱ ከኢትዮጵያ በወጣንበት መንገድ በጭለማ ተጓዥን ወደ አገራችን ተመለስን።

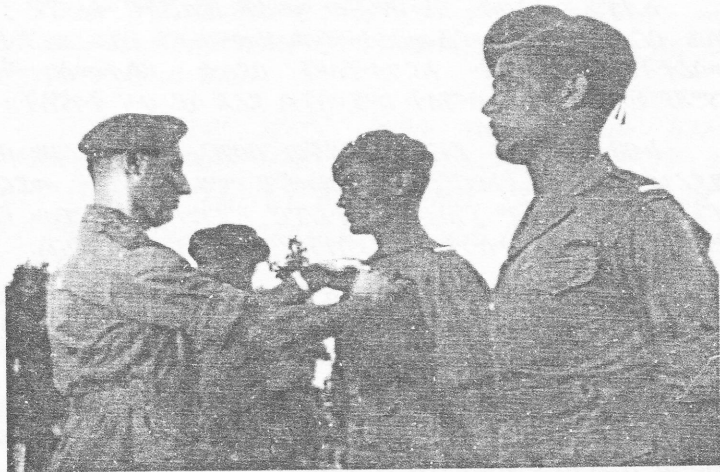
ከእስራኤል የአየር ወለድ ጦር አዋጅ የዝላይ የክገፍ ምልክት በተቀበለ

በደብረዘይት አካባቢና አሁን ቦሌ አለም አቀፍ አውሮፕላን ማረፊያ የተሠራበት ሜዳ ላይ የሁለት ቀን ልምምድ አድርገን ሕዳር 19 ቀን 1953 ዓ.ም እዚያው ቦሌ አለም አቀፍ አውሮፕላን ማረፊያ የተሠራበት ሜዳ ላይ ትርኢት ለማሳየት ተዘጋጀን። ንጉሠ ነገሥታችን ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ፤ የኢትዮጵያ ንጉሠ-ነገሥት አልጋ ወራሽ፤ ክቡራን

የአየር ወላድ ሲቋቋም ከዘ/ዘ ወደ አየር ወላድ የተዛወርነው ከቀኝ ወደ ግራ መ/አ (ሚ/ድ) ደምሴ ቡልቶ፤ የመ/አ አስራት ብሩ (ሚ/ድ) እና መ/አ እስጢፋኖስ ገ/መስቀል (ከ/ል)

...ገደብ ሲገኝ፤ ይህ ጉዞ አቅምና ችሎታ

ከአስራሌል የአየር ወለድ ጦር አዛዥ የዘላይ የካንፍ ምልክት ስንቀበል

ሚኒስትሮችና ከፍተኛ ባለሥልጣኖች እንዲሁም የአዲስ አበባ ህዝብ በተገኘበትም ትርፉታችንን አሳየን። በዚሁ ቀን የአየር ወለድ ጦር በገንጠላ ነገሥቱ መመሪያ እንዲቋቋም ተፈቀደ።

የግርማዊ ንጉሠ ነገሥት የመጀመሪያው የአየር ወለድ ጦር ድርጅት ጉብኝት

አዲስ ዘመን ጋዜጣ በህዳር 20 ቀን 1953 ዓ.ም. ዕትሙ ላይ፤ ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት የመጀመሪያውን የአየር ወለድ ጦር ድርጅት ስለመጎበኘታቸውና የበዓሉን ዝርዝር ሁኔታ እንደሚከተለው ዘግቦት ነበር፤

ኢትዮጵያ በአሁኑ ጊዜ በገናናው መሪዋ በግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ብርታትና ትጋት ያልመሰረተችው ዘመናዊና የሰራ ድርጅቶችና በመሰረተችው ውጤት እድገታቸውን በደስታ ያልተመለከተችው እርምጃዎች ላይና ነው ለማለት ከሚያስገኝል ደረጃ ላይ ሁና ትገኛለች።

ከዚህም የሰራ ድርጅት አንደኛው በሀገር መካከላ ደረጃ በኩል የሚደረገው የምድርና የአየር ሰራዊት በዘመናዊ መሣሪያና ትጥቅ መደርጅት ሲሆን ኢትዮጵያ ቀድሞ የነበራትን የተፈጥሮ ጀግንነት ከዘመናዊው የጦር መሣሪያ ጋር አዋህዶ መላክን የሚያስገኝላት መሆኑ የታወቀ ሆኗል።

የዛሬ ሠላሣ ሁለት ዓመት የኢትዮጵያ አየር መስመር ከተከፈተ ጀምሮ በመካከሉ የወራሪዎች ኃይል እስኪያቋርጠው ድረስ በአየር ኃይል ድርጅት በዚያን ጊዜ የተከናወኑትን ተግባሮች ማንም አይዘነጋቸውም።

ከጦርነቱም ወዲህ እንደገና የቀዳማዊ ኃይለሥላሴ የአየር ኃይል ትምህርት ቤት ተቋቁሞ በብዙ የሚቆጠሩ ፓይሎቶች ከማፍራቱም በላይ የፈጸመው አገልግሎት እጅግ ከፍተኛ መሆኑን የማያውቅ አይገኝም።

በአገር መካከላ በኩል ያለው ድርጅት ምንም እንኳን የተሟላ ቢሆን የአገራችን ጦር በአየር ኃይል ካልተረፋና አሰራሪዎች በሆኑት ሰፍራዎች የአየር ወለድ ሰራዊትን ማሰማራት ካልቻለ ፍጹምነት ሲኖረው ባለመቻሉ በታላላቆቹ ክፍለ አገሮች እንደሚደረገው ሁሉ በኢትዮጵያም የአየር ወለድ ሰራዊት እንዲቋቋም ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት በሰጡት መሪ ቃል መሰረት

እኒህ የመጀመሪያው የአየር ወለድ ሰራዊት ወታደራዊ ቅልጥፍናውን ለማሳየት ችሏል።

በዚሁ መሰረት ለመጀመሪያ ጊዜ የኢትዮጵያ አየር ወለድ ወታደሮች የሚያሳዩትን ትርኢት ለመመልከት መልካም ፈቃዳቸው ሆኖ ሕዳር 19 ቀን 1953 ዓ.ም. ከጧቱ ሁለት ሠዓት ከሩብ በምድር ጦር ሰራዊት የአየር ወለድ ጦር ያዘጋጀውን ትርፉት ለመመልከትና ለመመረቅ የኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥት መንግሥት አልጋ ወራሽን፤ ልዑል ራስ ሥዩም መንገሻንና ልዑል ራስ አምሩን አስከትለው በላይ ኢንተርናሽናል አውሮፕላን ማረፊያ እንዲሆን ወደ ታቀደው ሰፍራ ሄደው ነበር።

ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ከበዓሉ ሰፍራ ከመድረሳቸው በፊት ከሰራን ሚኒስትሮችና መኳንንት፤ ታላላቅ የጦር አለቆች፤ መኮንኖችና ወታደሮች እንዲሁም በከተማ ከሚኖሩ ታላላቅ ሰዎች ቀደም ብለው ከሰፍራው ተገኝተው ነበር።

ይህም በዓል በወታደራዊ ሥነሥርዓት የተዘጋጀ እንደመሆኑ መጠን የበዓሉ ሰፍራ በኢትዮጵያ ሰንደቅ ዓላማና በልዩ ልዩ የጦር ክፍል እርማዎች አገጠና ደምቆ ይታይ ነበር።

ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ከበዓሉ ሰፍራ ደርሰው ከንጉሣዊ አውቶምቢላቸው ሲወርዱ ከጦር ራስ አበበ አረጋይ የሚኒስትሮች ጉባዔ ሰብሳቢና የመከላከያ ሚኒስትር፤ እንዲሁም ከጦር ሚደር ጄኔራል መርዕድ መንገሻ የጦር ኃይሎች ኢታማጥር ሹምና ጄኔራል ከበደ ገብረ የምድር ጦር አዛዥ ተቀበሏቸው።

ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት በተለይ በዓሉን ለመመልከቻ እንዲሆን ከተዘጋጀው ሉዓላዊ ዙፋናቸው ላይ እንደተገኙ አንድ አውሮፕላን ከሰሜን ወደ ደቡብ እየበረረ መጥቶ የኢትዮጵያን ሰንደቅ ዓላማ በፓራሹት ወደ ምድር በመላክ የበዓሉን ዝግጅት ከፈተ። በዚህም ጊዜ የኢትዮጵያ ሰንደቅ ዓላማ ከአየር ወደ ምድር ሲወርድ በዚያ የነበሩት ሁሉ ደስታቸውን በጭብጨባ ገለጡ።

ቀጥሎም የአየር ወለድ ወታደሮችን በፓራሹት የሚያወርዱ የመጀመሪያዎቹ ሶስት አውሮፕላኖች ከሰሜን ወደ ደቡብ እየበረሩ ሲመጡ ከአንድ ሺ ሁለት መቶ ሜትር ከፍታ ላይ የአየር ወለድ ወታደሮች በፓራሹት መውረድ ጀመሩ፤ ከእያንዳንዱ አውሮፕላን ውስጥ የወረዱት የአየር ወለድ ወታደሮች ብዛት ሃያ ሃያ ነበር። የመጀመሪያዎቹ አውሮፕላኖች

ካፈሩ በኋላ በተከታታዮቹ ሦስት አውሮፕላኖች ውስጥ የነበሩት ሠላሣ አራት የአየር ወለድ ወታደሮች በፓራሹት ወረዱ።

ደግሞ ሦስተኛ እና አራተኛ ምድብ ሆነው በተከታታይነት ከመጡት ስድስት አውሮፕላኖች ውስጥ የነበሩት በጥንጥላ ወራጅ የሆኑት ወታደሮች ወረዱ። ቀጥሎም ሦስት አውሮፕላኖች ከሰሜን ወደ ደቡብ ሲል ባለው ቀጥታ መስመር ላይ እያንገገጡ መጥተው ከተወሰነው ስፍራ ሲደርሱ በውስጣቸው የነበሩት ስምንት አሰልጣኞች ከምድር ሦስት ሺ ስምንት መቶ ሜትር ከሆነው ከፍታ ላይ በጥንጥላ ወረዱ (ነፃ ገላይ ነው)።

የአየር ወለድ ወታደሮች ከነመሉ ትጥቃቸው በጥንጥላ ሲወርዱና ምድር ከደረሱ በኋላም የወገን ጦር ሰብሳቢ የሆነው ቡድን ለሰብሳቢ በሚያሳየው የምልክት ተኩስ መሰረት አሰደናቂ በሆነ ቅልጥፍና እርምጃ ተሰበሰቡ።

አሴ-አላዊው አሰልጣኝ አምስ ሻርራ ለግርማዊ ተጋሪዎች የላ ገላይ ሲሆኑ

የአየር ወለድ ወታደሮች በመሉ ወርደው ከተሰበሰቡም በኋላ በጦር ሰብሳቢ መዘቀሾች እየተመሩ በሰልፍ መጥተው በግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ዙፋን ፊት እንደቆሙ በአዛዥ መኮንን ትዕዛዝ ሰጭነት ለግርማዊ ንጉሠ ነገሥት በብረት ሰላምታ አቀረቡ።

ቀጥሎም አዛዥ መኮንን ወደ ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ዙፋን ፊት ቀረብ ብለው ሰልፈኛው በግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ለመጉባኝት የተዘጋጀ መሆኑን ፈቃድ በመጠየቅ ገለጹ።

ግርማዊ ንጉሠ ነገሥትም የኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥት መንግሥት አልጋ ወራሽ ልዑል መርዕድ አዝማች አሰፋው ወሰንን፤ ከቡር ራስ አበበ አረጋይን፤ ከቡር ሚጆኔራል መርዕድ መንግሥት፤ ከቡር ሚጆር ጄኔራል ከቢደ ገብሬን አስከትለው ሰልፈኛውን በየረድፉ እየተዘዋወሩ ገብዮት።

ከጉብኝቱም በኋላ የአየር ወለድ ወታደር የያዘውን የጦር መሣሪያ ዓይነትና ትጥቁን እንዲሁም ፓራሹቱን ተመልክተው ወደ ዙፋናቸው እንደተመለሱ፤ የአየር ወለድ ወታደሮች አዛዥ እንዲሁም መኮንንናቸው በክቡር ሚጆር ጄኔራል ከቢደ ገብሬ የምድር ጦር አዛዥ አማካኝነት አንድ በአንድ ከግርማዊነታቸው ዙፋን ፊት እየቀረቡ በደረሱ ላይ የሚደረግ የአየር ወለድ ምልክት የካንፍ ሽልማት ከግርማዊ ንጉሠ ነገሥት እጅ ተቀበሉ።

የሽልማቱ መስጠት ሥነሥርዓት እንደተፈጸመ ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት፤ በምድር ጦር ሰራዊት ውስጥ፤ የአየር ወለድ ጦር ከፍል መቋቋሙን በአፈላፊ በመመረቅ በዚህ ገጽ ቢኖረው አምድ የሚገኘውን መሪ ቃል ተናገሩ።

በግርማዊ ንጉሠ ነገሥት መሪ ቃል እንደተፈጸመ ሰልፈኛው መሰረውን አንስቶ በከፍተኛ ደምጽ ሶስት ጊዜ ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ለዘላለም ይኑሩ በማለት ደስታውን ገለጠ።

ቀጥሎም የኢትዮጵያ ሕዝብ መዝሙር በመዘቀሾች ተዘምር እንደተፈጸመ ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት መልካም ፈቃዳቸው ሆኖ በአየር ወለድ ጦር ከፍል መኮንንናቸው ወታደሮች መካከል ሆነው የመታሰቢያ ፎቶግራፍ ተነሱ።

ከዚህ በኋላ እነዚህን የአየር ወለድ ጦር ከፍል መኮንንናቸው ወታደሮች ያሰለጠኑትን መምህራን ካመሰገኑ በኋላ አሰናብተው በሄዱበት አኳኋን ወደ ቤተ መንግሥታቸው ተመልሰዋል።

አየር ወለዶችም ትምህርታቸውንና ልምምዳቸውን በአጭር ጊዜ አጠናቀው ወደ እናት አገራቸው ተመልሰው የትምህርት ውጤታቸውን አሁን የኢትዮጵያ ዓለም አቀፍ አውሮፕላን ማረፊያ ከሆነው የባሌ ሜዳ ላይ ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ከሚኒስትሮቻቸው፤ ከመኳንንቶችና በአጠቃላይ የአዲስ አበባ ሕዝብ በተገኘበት ሕዳር 19 ቀን 1953 ዓ.ም. ከአውሮፕላኖች በመዝለል ካሳዩ በኋላ በዚህ ቀን የአየር ወለድ መቋቋም በግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ በይፋ ተፈቀደ።

እስራኤላዊው አሰልጣኝ አሞስ ሻፒራ ለግርማዊ ቀ/ኃ/ሥ የነፃ ዝላይ ሲያሳይ

የመከ (ባል) አህጉራዊ ሕዝብ ከግርማዊ ተሳታፊዎች ጋር በባህር ዳርታ

ግርማው በዚያው ገደብ በፍጥነት አምድ ላይ ደግሞ ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ በምረቃው በዓል ላይ ያደረጉትን ግግር እንደ ሚከተለው አስቀምጦታል፤

ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት
ለመጀመሪያው የኢትዮጵያ አየር ወለድ ጦር የተናገሩት መሪ ቃል

“በዚህ በያዘነው ዘመን አገርን በአዲስ ስልጣን ለመለወጥ ነገሩን ባህል እያሻሽሉ በአዲሱ አቋም መስርቶ ጊዜ የሚፈጥራቸውን ጥበቦች እየተከተሉ ማድረጅ ግዴታ ነው። እግዚአብሔር የኢትዮጵያ ሕዝብ መሪ እንድንሆን ከመረጠን ጀምሮ ሥራችንን ሁሉ በዚህ መሰረት ተልመን በምናደርገው ጥረት ሁሉ በአገራችን ያልተጀመረና የማይፈጸምም ስራ እንዳይገኝ ተስፋችን በፈጣሪያችን ነው።

“በኢትዮጵያ ልማት በሌላው ክፍል እንደምናደርገው፤ የጦር ሰራዊታችንም በልዩ ልዩ የጦር ጥበብ፤ በዘመናዊው መሣሪያም እንዲሰለጥንና እንዲጠቀምባቸውም ያቀድጋለትን ፕሮግራም እየተከተለ ከጠቅላላው ቤሔራዊ እድገት ጋር ሚዛኑን ይዞ ሲገኝ፤ የሚሰማን ደስታ ጥልቅ ነው።

“ፍላጎታችን ሊረካ የቻለውም ሕዝባችን ዘመናዊ ጥበብ በቅንነት፤ በትኩረት፤ በታላቅ ቅልጥፍናና በንቃት ተቀባይ በመሆኑ የተነሣ ነው። ይህም አድራጎት ለእድገቱ በበለጠ እንደንደክምለት የሚገፋፋ ኃይል ይሰጠናል።

“እኛ ደግሞ በበኩላችን ከሕዝባችን የምንጠብቀው ውለታ እያንዳንዱ ኢትዮጵያዊ ድካማችንን ተረድቶ በየስምራቱ ቅንነትንና እውነተኛነትን በተገናኝረ ትኩረት አካናውኖ እንደዚህ ያለ አጥጋቢ ውጤት እንድናይ ማድረጉን ነው።

“በዚህ የአቶም ዘመን የለው ልጅ ከሚጠቀምባቸው የጦር ድርጊቶች አየር ወለድ ጦር እንደኛው ግብ መሆኑን የማያውቅ የለም።

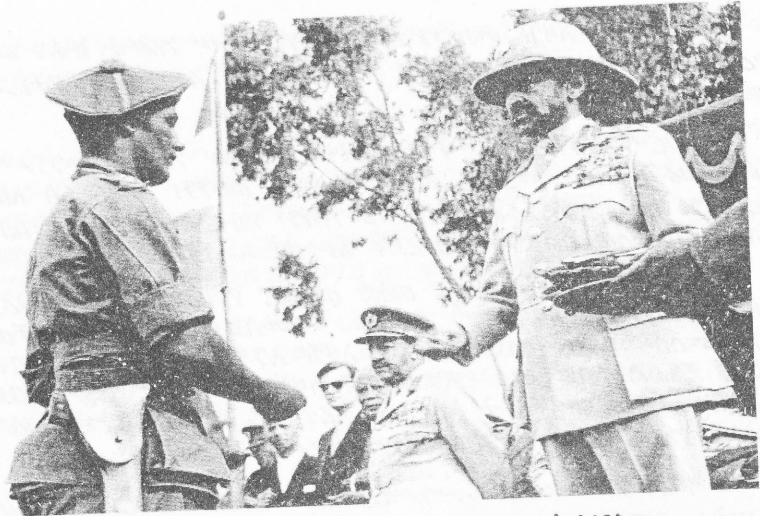
“እኛም የአየር ወለድ ጦር ለኢትዮጵያ የፀጥታ ጥበቃ እጅግ ጠቃሚ መሆኑን ተረድተን፤ ይህ ክፍል በጦር ሰራዊታችን ውስጥ እንዲቋቋም ካሰበን አንስቶ በጠቡ ልዩ ልዩ ምክንያት ጥቂት ጊዜ ቢያልፍም፤ ዛሬ ይህን መግለጫ ባሳያችሁን ሹማምንቶችና ወታደሮች ሥራው ከተጀመረ ወዲህ ለመላው የጦር ሰራዊታችን የሚያከራ ስምን በሚያወርስና በሚያስደኝ ቅልጥፍና የመጀመሪያው ትምህርት እንደዚህ ተጠናቆ ስናይ ደስ ያስኾናል።

“ምንም እንኳን ይህን የመሰለው ቆራጥነትን የሚጠይቅ ሞያ ለኢትዮጵያ ሕዝብ አዲስ ነገር ባይሆንም፤ ዛሬ እናንተ ያሳያችሁት የህብረት ስራና ቅልጥፍና የምንከራበት ነው።

“ይህንን የመሳሰለ ታላቅ ቁም ነገር ያለበት ሞያ በሚፈጸምበት ቦታ እየተገኘ ውጤቱን ከመመልከት የበለጠ መንፈሳችንን የሚያረካው ነገር የለም።

“ይህ ለፀጥታ ጥበቃ ተጨማሪ ዋስትና ይሰጣል ብለን የምናምንበት የአየር ወለድ ጦር፤ ከዛሬ ጀምሮ በጦር ሰራዊታችን ውስጥ እንደ ክፍል ይዞ እንዲቋቋም ሆኗል። ይህም አየር ወለድ ክፍል በየጊዜው በቁጥርም ሆነ በልምምድ እየደረጀ የሚሔድ መሆኑን ተገንዝባችሁ፤ ትምህርታችሁን ከጊዜ ወደጊዜ እያሻሻላችሁ ለሚፈጠረው አጋጣሚ ሀሳብ ሆናችሁ እንድትገኙ አደራ ጥለንባችኋል።

“ይህን ክፍል ስናቋቋም በትምህርትና በማዘናውም ድርጅት በፍጹም ቅንነት የረዱትን ሁሉ ከልብ እናመሰግናቸዋለን። በማለት መሪ ቃላቸውን አበቁ።

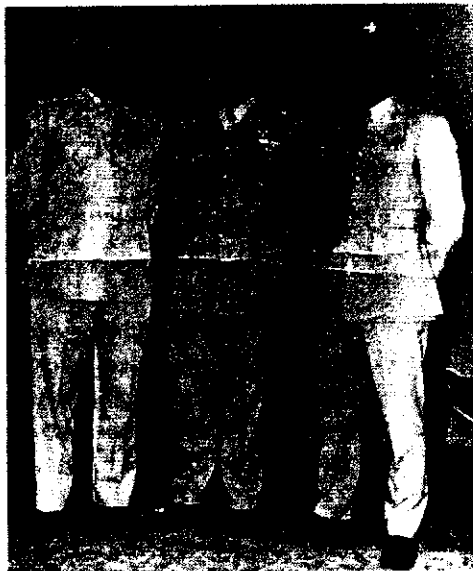

የመ/አ (ሰ/ል) እስጢፋኖስ ገ/መስቀል ከግርማዊ ቀ/ኃሥ የክንፍ ምልክት ሰጥታል

በዚህ ጊዜ ወደ ባጃጃው አምቤ ለዩ ደግሞ ግርማዊ ቀዳማዊ

ከነገሩ አላማጥ ሥነ ስርዓት በጌላ ከምድር ጦር ዋና አባላት ከሠ/ደ ከበደ ገብረ ጋር ለመታሰቢያ የተሳለፈው

ከገራ ወደ ተኝ

የመ/ክ ሺሳው ዘላቃ፣ ሽምብል አስጠፋኛስ ገመስተል እና የመ/ክ ተፈራ ዓለማየሁ

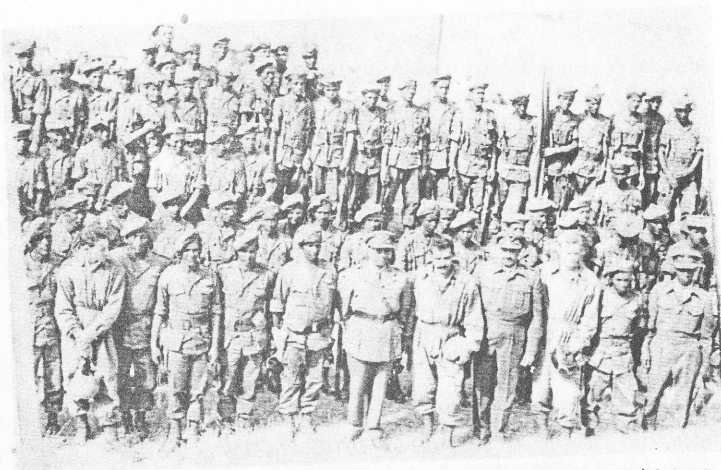
ስንደገና ወደ ስብራኤል

ትርኢት የማሳየቱ ፕሮግራም ካለፈ ከሁለት ቀን በጌላ ነበር ዳግም ወደ ስብራኤል ያመራሁት - ሕዳር 21 ቀን 1953 ዓ.ም። ጉዞዬ ለተጨማሪ የአስልጣኝነት ሥልጠና ነበር። የአየር ወሰድ ዝላይ አስልጣኝነት፣ ለፓራሹት ጥቅለላና ጥገና ልምምድ ሥልጠናን ለመውሰድ ከእኔ ጋር ሦስት የሥራ ባልደረባ መኮንኖች አሉ። መቶ አለቃ (በጌላ ሜ/ጄኔራል) አበራ አበበ፣ መቶ አለቃ (በጌላ ኮ/ል) ሠይፋ ወልደ እና የደርግ አባል የነበረው መቶ አለቃ (በጌላ ኮ/ል) አባተ መርሻ።

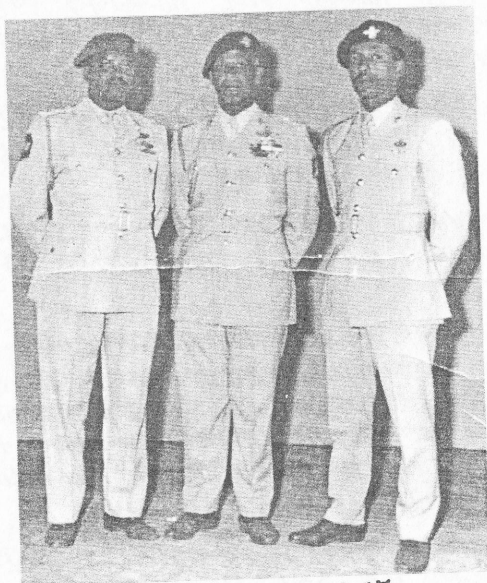
የተለመደውን እልህ አስጨራሽ ልምምዳችንን ጀመርን። የትምህርት መርሻ ይሆንን ዘንድ የተሰጡን መፅሔቶች የተዘጋጀት በእንግሊዘኛ ስለነበር አሱን ተረዳድቶ መተርጎሙ በራሱ ጊዜ ገዳይ ሥራ ሆኖብናል። መኮንኖች ሁሉ አንድ ላይ ሆነን እየተረዳን የምንተረጉመው እንግሊዘኛ ለሥልጠናችን ወሳኝ በመሆኑ ጥንቃቄ የሚሻ እንደሆነ እንረዳለን።

አንድ ጊዜ በተመሳሳይ ወቅት እንግሊዘኛውን በመተርጎም ላይ ሳለን ልባችንን ያልሰጠነው ሬዲዮ "ኢትዮጵያ" ሲል አንድ ላይ ነቃን። ስናዳምጥም አንድ አሳሳቢ ዜና አስከተለ። ሁላችንም ተደናገጥን። ዜናው ኢትዮጵያ ውስጥ የመፈንቅለ መንግሥት ስለመካሄዱ የሚያትት ነበር። ለተወሰነ ደቂቃ ባለንበት ደንዝዘን ቆየን። ግራ ገባን። በዚህ ላይ ዜናው የተብራራ ነገር ስለሌለው እንዴት? ማን? ምን?... የሚሉ ጥያቄዎች ውስጣችን ተፈጥረዋል። በመጨረሻ ቢቸግረን በእስራኤል የኢትዮጵያ ሌምባሲ ሄደን ስለሁኔታው ለመጠየቅ ተስማማን። የሚገርመው ግን በእስራኤል የኢትዮጵያ አምባሳደር የነበሩትን ተከላካዮች መከራያን ለማነጋገር የትምህርት ቤታችንን አዛዥ ፈቃድ ብንጠይቅ ከለከሱን። ተመልሰን እዚያው ሬዲዮ ላይ ከመጣድ ሌላ አማራጭ አልነበረንም።

ዝም እንደተባባልን የሬዲዮውን ዜና መምጫያ እንጠባበቃን። ሁሉም በልቡ ጭንቅ ይዞታል። እንዴት? ማን? ምን?... ሬዲዮው አሁንም ፕሮግራሙን ድንገት አቋርጦ መፈንቅለ መንግሥቱ መክሸፉን ተናገረ። ከዚህ በተጨማሪ ጥቂት ማብራሪያዎችንም አከለልን። መፈንቅለ መንግሥቱን የሞከሩት የክፍፍ ዘበኛ ሠራዊት አባሎች መሆናቸውንና

ከከንፍ አሰጣጥ ሥነ ስርዓት በኋላ ከምድር ጦር ዋና አዛዥ ከሊ/ጀ ከበደ ገብራ
ጋር ለመታሰቢያ የተነሳነው

ከግራ ወደ ቀኝ

የመ/አ ሺባባው ዘለቃ፣ ሻምበል እስጢፋኖስ ገ/መስቀል እና የመ/አ ተፈራ ዓለማየሁ

ቡድኑ መበተኑን ተናገረ። የመፈንቅለ መንግሥቱ መሪ መኮንኖችም መታሰራቸውን ሰማን።

በደብልጥ እኔ አዘንኩ። “የገደለው ባልሽ የሞተው ወንድምሽ...” ሆነብኝ። ክቡር ዘበኛ እናት ክፍሌ ነው። ከሥልጠና አንስቶ በፍቅር እዚህ ያደረሰኝ። በሥነ-ሥርዓት ገርቶ በሙያዬ ብቁ እንድሆን ብዙ ወለታ ፈፅሞልኛል። በሌላ በኩል የማከብራቸው ንጉሠ-ነገሥት ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ከሥልጣን እንዲወርዱ በክብር ዘበኛ በመሞከሩ ቅር ብሰኝም፤ የአዲሱ አስተዳዳሪ መሸሻል ቢደረግበት እኔም ፈቃዴ እንደሆነ ተሰምቶኝ ነበር። የእናቴ የመሬት ጉዳይ እንክርቷ እና በጊላም የተፈፀመው ግፍ ይሄንን የአስተዳደር መሸሻል ሲያስመኝ ቆይቷል። ግን በክብር ዘበኛ እንደተሞከረው ጨርሶ መፈንቅለ መንግሥት እንዲካሄድ ፈቃዴ አልነበረም። ያም ሆነ ይህ በዚህ ጉዳይ እንደ ተብክነክንኩ ስልጠናው ተጠናቆ ተመለስኩ።

የመፈንቅለ መንግሥቱ ርዝራዥ መዘዝ

የመፈንቅለ መንግሥቱን መክሸፍ ተከትሎ በየወታደሩ ቤት መታመስ ይታይ ነበር። የክብር ዘበኛ መኮንኖችና ባለሌላ ማዕረግተኞች ከመፈንቅለ መንግሥቱ ጋር ንኪኪ እንደሌላቸው እየተጣራ ወደ ልዩ ልዩ የምድር ጦር ክፍል ጦሮች ይደለደሉ ነበር። እኔም አብረውኝ ከሄዱት ጓደኞቼ ጋር በአየር ወለድ ጦር ውስጥ ከተደራቢነት ወደ መደበኛ አባልነት ተዛወርኩ።

እኛ ሥልጠናውን ከመውሰዳችን አስቀድሞ ደብረዘይት አየር ወለድ ውስጥ ፓራሹቱን የሚጠቀሱ፤ የሚጠግኑና የሚያዘልሉት እስራኤላውያን አሰልጣኞች ነበሩ። እኛ ከተመለስን በጊላ ወዲያውኑ የነሱን ቦታ ተካን። እስራኤላውያን በእሜሪካውያን እስከተተኩ ድረስ በአማካሪነትና በነፃ ዝላይ አሰልጣኝነት ቆዩ። እኔ የማዕረግ ቀደምትነት ስለነበረኝ የአየር ወለዱን የዝላይ ትምህርት በኃላፊነት ተረክብኩ። የመ/አ (በጊላ ኮ/ል) አባተ መርሻ ደግሞ የፓራሹት ጥቅለላና ጥገና ክፍሉን በኃላፊነት ተረክብኩ።

ከኃላፊነታችን ባሻገር የነፃ ዝላይ ልምምዳችንም ቀጥሎ ነበር። ልምምዱ ከተጠናቀቀ በጊላ የመጀመሪያውን የነፃ ዝላይ ለማድረግ ተዘጋጀን። የነፃ ዝላዩን በምናደርግበት ዕለት የምድር ጦር ዋና አዛዥ

ሌ/ጄ ኢሳያስ ገ/ሥላሴ በክብር እንግድነት ተገኝተው ነበር። ለነፃ ዝላይ 14 ሆነን ዲ.ሲ.3 ወይም ዳኮታ ከሚባለው አውሮፕላን ላይ ወጣን። ለነፃ ዝላይ ተዘጋጅተን አውሮፕላኑ ውስጥ የገባነው የመቶ አለቃ (ሜ/ጄ) አበራ አበበ፤ የመ/አ (ኮ/ል) ሠይፋ ወልዴ፤ የመ/አ (በጊላ ኮ/ል) አባተ መርሻ (የደርግ አባል) እና እኔ ከመኮንኖች ስንሆን 11 ባለሌላ ማዕረግ ችም ነበር። እስራኤሎችም ሆኑ አለቆቻችን በኛ ነፃ ዝላይ ላይ እምነት ማሳደር አልቻሉም። ከኛ የበለጠ ፍርሃቱ እነሱ ላይ አየለ። በመሆኑም ሁለትና ሦስት ሆነን አንድ ላይ እንዳንዘል ለመወሰን ተገደዱ። እኛን አንድ አካባቢ ለማዘለል እንዲቻል አውሮፕላኑ 14 ጊዜ እንዲዞር ታዘዘ። ምክንያቱም የእያንዳንዱን ዘላይ ሁኔታ ለመቆጣጠርና እርምጃ ካስፈለገ ለመስጠት እንዲያመቻቸው ነበር። የመጀመሪያውን ውጤት አይቶ ለመገምገም እኔ በቅድሚያ እንድዘል ተደረኩ። ምክንያቱም እኔ ቀደምትና ኃላፊም ስለነበርኩ ነው። ያለአንዳች ማንገራገር ዘለልኩ።

በምዘልበት ጊዜ በሁኔታዎች ስለተመሰገኩ ፓራሹቱ ከተከፈተ በጊላ ማረፍ ወደሚገባኝ ቦታ ከማምራት ይልቅ መሬት መሬቱን ሳይ ጫካ ውስጥ አረፍኩ። ከሞላ ጎደል አሰልጣኞቼ በሚፈልጉት አካሄድ ዝላዩ ስለተከናወነ ደስ አላቸው። ሁሉም አንድ በአንድ በመዝለል በጥሩ ሁኔታ አጠናቀቁ። በነፃ ዝላዩ ወቅት የእኔ አውሮፕላን ውስጥ አወጣጥና የፓራሹቱ አከፋፈት መጥፎ ቢሆን ኖሮ ከኔ ጊላ ያሉት ሊፈሩ፤ ባይፈሩ እንኳን ሊከለከሉ ይችሉ ነበር። ያም ሆነ ይህ የአገራችን የመጀመሪያ ነፃ ዝላይ ለመሆን ቻልኩ። ከዝላይ በጊላ የክብር እንግዳው ሌ/ጄኔራል ኢሳይያስ ገ/ሥላሴ፤ እስራኤሎችም ሆኑ አለቆቻችን የማበረታቻ ምክርና ምስጋና ሰጥተውን ተለያየን።

ለነፃ ዝላይ ዝገጅት ከገራ ወደ ቀኝ የመ/አ ሰይፋ ወልዴ (ሃ/ል) የመ/አ አበራ አበበ (ሜ/ጄ) የመ/አ ኢየሱያስ ገ/መስተል(ሃ/ል)

ለነፃ ዝላይ ዝገድት ከግራ ወደ ቀኝ የመ/አ ሰይፋ ወልዴ (ኮ/ል)
የመ/አ አበራ አበበ (ሜ/ጅ) የመ/አ አስጢፋኖስ ገ/መስቀል(ኮ/ል)

ከ35 ገላይ በላይ የሚሰጠውን ባለ ክብር የከገኙ ምልክት ከብሄ ጌታቸው ናደው ስተባል

የምድር ጦር ዋና እየኩ ከነበሩት ከህጂ አለያስ ገ/ሥላሴ ከ65 ገላይ በላይ ባለባቸውን የከገኙ ምልክት ስተባል

በዚያ ወቅት በዘለልነው መኩንኖችና ባለሌላ ማዕረጎች አሰልጣኝነት ብዙ ኢትዮጵያውያን ዘለዋል። ከኛ መካከል ለረጅም ጊዜ ነፃ ገላይ በመዝለልና በማሰልጠን የቆየው ኮ/ል ሠይፉ ወልዴ ነው። ጎበዝ

ነበር። ሌሎቻችን ግን በመዛወርና በልዩ ልዩ ምክንያቶች ማሰልጠኑንና ዝላዩን አቋረጥን።

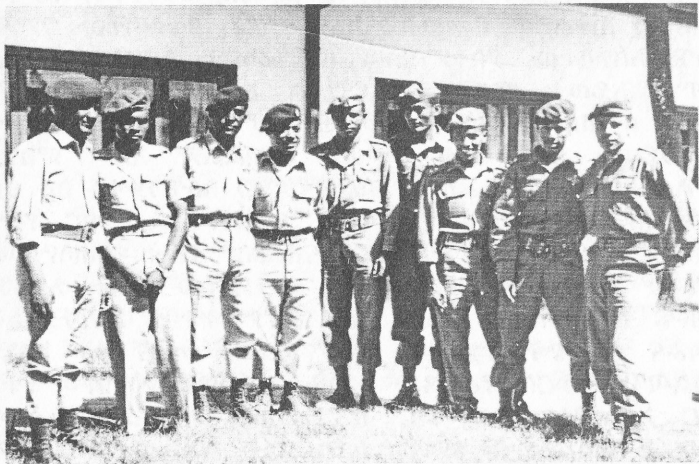
እኔ ያቋረጥኩት እንዲህ ነው . . .

በጊዜው የመቶ አለቃ ነበርኩ። ከሌሎች መሰል ጓደኞቼ ጋር በመቶ አለቃነት ለስድስት አመት ተኩል ቆይቻለሁ። በመጨረሻ እኔን የሹመት መስፈርት አላሟላም በማለት ይመስለኛል ዘለሉኝ። ሌሎች ጓደኞቼ ሲሾሙ ባለመሾሜ ቅሬታ እያለኝ ብዘል እደጋ ላይ ልወድቅ እችላለሁ በሚል አቋረጥኩ። ብስጭቴ ምክንያቱ ይሄ ብቻ አይደለም። ከክብር ዘበኛ ወደ ጦር ሠራዊት የተዘዋወርን ሁሉ የተለያዩ ተፅዕኖዎች ይደረግብናል። በ53ቱ ያልተሳካ መፈንቅለ መንግሥት ሳቢያ ምድር ጦር እኛን እናጥናቸው በሚል ከጦር ሠራዊት ቁጥራችን ፊት የ“ዐ” ቁጥር ምልክት እንዲጨመር አደረገ። ማንም አባል ቁጥራችንን ሲያይ ከክብር ዘበኛ ሠራዊት የመጣን መሆናችንን እንዲረዳ። ከዚህ በተጨማሪ ወታደራዊ ምሥጢርና ሠነዶች እንዳናይ ተከልክለናል። በዚያ ወቅት ከክብር ዘበኛ ወደ እየር ወለድ የተዛወረው ም/አስር አለቃ (በጊላ ሌ/ኮ) አስፋው ማርዶ ብቻ በፀሐፊነት ያገለግል ነበር። ለካ እሱም ባለመታወቁ ኖሮ ሲደረስበት ከፀሐፊነቱ እንዲነሳ ተደረገ።

የእየር ወለድ መታገዝ ከሰበሰቡ በጊላ

እነዚህ እነዚህ ጉዳዮች ከሹመት መቅረት ጋር ተዳብሎ ለብስጭት ዳረገኝ። ከእኔ ኮርስ የተሾሙት ኃራት ጓደኞቼ ብቻ ናቸው።

የአየር ወላድ መኮንኖች ከሰብሰባ በኋላ

ሌሎችን ቀረብን። ምንም እንኳን ሌሎች የተሾሙትን በአንድ አመት ብንበልጣቸውም ይሄ ከማምት ሳይገባ ቀረ። ከአራቱ ተጂሚዎች ሁለቱ ከእኔ ጋር ወደ አየር ወለድ የመጡ ጓደኞቼ ናቸው። በእነሱ ሹመት ማግኘት ብደስትም እኔ በመዘለሌ አዘንኩ። ለራሴ ምስክርነት መቆም አይሁንብኝ እንጂ ጥረት አይጎድለኝም፤ በሥራ ምድቤ ምክንያት በታታሪነት ሌሊት ጭምር አየገባሁ ያለአረፍት አሠራ ነበር።

ይህ በእንዲህ እንዳለ ነበር የሦስት ቀን ፈቃድ ተቀብዬ ወደ ሐረር የሄድኩት። በዚች መካከል አንድ አስጊ ሁኔታ ተከናወነ ጠበቀኝ። ነገሩ እንዲህ ነው። ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ለአረፍት ወደ ደብረዘይት ሲመጡ እቴጌይቱ ዝላይ አላዩምና ለአሐድ አንዲዘጋጅ ብለው ትዕዛዝ ይሰጣሉ። አሰልጣኞች ትዕዛዙ ሲደርሳቸው “የህይወት ማዳኛ ዕቃዎች³ ይምጣልንና እናዘልላለን፤ ካልሆነ እናዘልልም” ይላሉ።

“አንዳለመታደል ሆኖ ዕለቱ ቅዳሜ ነው። ትዕዛዙ አንድ ቀን ብቻ ይቀረዋል። እስራኤሎች ዕረፍታቸው በመሆኑ ወጥተዋል። ቀደም ብለን የምንጠቀምበት የህይወት ማዳኛ ዕቃ፤ የእስራኤሎች ስለነበር አየር ኃይላችን በሰጣቸው አንድ ክፍል ውስጥ አስቀምጠውታል። ምክንያቱም እስራኤሎች በአሜሪካ አማካሪዎች ሲተኩ የሕይወት ማዳኛ ዕቃቸውንና ፓራሹቱን ጠቅልለው በመውሰድ ከአየር ኃይል በተሰጣቸው ግምጃ ቤት ውስጥ እስንብተው ያስቀምጣሉ። በአሜሪካኖቹ አየር ወለድ አሰራር ደግሞ የሕይወት ማዳኛ ዕቃ የሚባል አይታወቅም። አሰልጣኞችም ዘላቶችን ለማዘለል እንዲዘጋጁ ይታዘዛሉ። ሆኖም እንዲያዘልሉ የታዘዙት ያለ ህይወት ማዳኛ ዕቃ በመሆኑ እናዘልልም አሉ። ምክንያቱም በሥልጠና ወቅት እስራኤሎች አሰልጣኞቻችን ስለጥንቃቄና ስለ ህይወት ማዳኛ ዘዴዎች እበክረው ይነግሩንና ያስጠነቅቁን ስለነበር የታዘዙት አሰልጣኞች ድፍረት በማጣት ነበር እናዘልልም ያሉት። አዘላቶቹ ሌላም አማራጭ ሰጥተው ነበር፤ ይኸውም ለሚደርሰው ጉዳት እንዳንጠየቅ የጽሑፍ ትዕዛዝ ስጡን ብለው ነበር፤ ሆኖም ተቀባይ አላገኘም። ከብዙ አተካራና ጭቅጭቅ በኋላ ግን ያለ የህይወት መዳኛ ዕቃ ከእኔ ጋር የአሰልጣኝነት ኮርስ የወሰዱት ሁለት መኮንኖች አዘለሉ። የተፈጠረ ችግር አለመኖሩ አንድ ነገር ሆኖ፤ ከዚህ ሁሉ ግን አሰልጣኞቹ መኮንኖች ከእስራኤሎች ግምጃ ቤት የህይወት ማዳኛ ዕቃውን በማምጣት ማዘለል ይችሉ ነበር። አልሆነም።

³ “የህይወት ማዳኛ ዕቃዎች” አንድ ዘላይ ከአውሮፕላን በሚዘልበት ጊዜ ከአውሮፕላኑ አካል ጋር ተያይዞ ቢንጠለጠል ለማሳቀስና በሌላ ተተኪ ፓራሹት እንዲወርድ ለማድረግ የምንጠቀምበት ልዩ መሣሪያ ነው።

ይሄን ጉዳይ ከእኔ ጋር የሚያገናኘው ነገር ባይኖርም አንድ ወሬ ለአለቃዬ ለሻለቃ መኮንን ሙላት ይደርሳል። ወሬው “እስጢፋኖስ አታዘልሉ ብሏቸው ነው የሄደው” የሚል ነው። ሻለቃ መኮንን ጉዳዩን ሳያጣሩ በእኔ እጅጉን አዘኑ። ይሄው ወሬ ለመከላከያ ሚኒስቴር ሪፖርት ስለተደረገ ረዘም ላለ ጊዜ ለምርመራ ተመላለሰኩ። በጉዳዩ ውስጥ እጃቸው ያለበት አሰልጣኝ ባለሌላ ማዕረጎች በሙሉ ጥፋተኛ ተብለው ታስረዋል። እኔ ላይ መሰከሩ የተባሉት ደግሞ እነሱ ናቸው።

“እነሱ መሰከረውብሃልና አንተም መሰከርባቸው” ተባለኩ።

“እንዴት ባላየሁትና ባልሰማሁት እመሰክራለሁ?” አልኩ “እነሱ ለመሰከሩት ግን አሁንም ጦር ፍርድ ቤት ተቋቁሞ መጥተው ይመሰክሩብኝ” አልኩ። ውጥረት ውስጥ የገባሁ ቢሆንም አማራጩ ይሄው ነበር። “መጀመሪያ ነገር እቴጌይቱ ዝላይ የማየት ፍላጎት እንዳላቸው ሲገለፅ ደብረዘይት ስላልነበርኩ አልሰማሁም። ደግሞም ዝላይ ለመከልከል እንደማልችል እናንተም ታውቃላችሁ” አልኳቸው።

በዛ ላሉ ቀናት ለጥያቄ መመላለሴ አልቀረም። ሆኖም በስተመጨረሻ የተናገርኩት እውነት ሆኖ በመገኘቱ የክስ መዝገቡ ተዘጋ። ኮ/ል ታምራትና ኮ/ል አማረ ደምሴ ትክክለኛ ፍትሕ ሰጡኝ። አስር ላይ የነበሩት ባለሌላ ማዕረግተኞች ወደ ሌላ ክፍል ተዛውረው ሥራቸውን እንዲቀጥሉ ተወሰነ። እጅግ ቅር ያለኝ ግን በወሬ ምክንያት በእኔ ላይ ያዘኑብኝ አለቃዬ ሻለቃ መኮንን ሙላት እውነቱን ሳይረዱ በመኪና አደጋ ማረፋቸው ነበር።

ከሻለቃ መኮንን ሙላት በኋላ ሌላ አዲስ የሻለቃ አዛዥ መጡልን። ጊዜው የመፈንቅለ መንግሥቱ መከራ መዝዝ በሠራዊቱ ቤት ያጠለበት፤ ብዙም መተማመንና መረጋጋት የለለበት፤ አንዱ ሌላውን ምክንያት እየፈለገ የሚወነጀልበት ወቅት ነበር። እናም አንድ ቀን በአንድ በማይረባ ምክንያት ከአንድ መኮንን ጋር ጭቅጭቅ ውስጥ ገባን። ጭቅጭቁ ከረር ያለ ቢሆንም ወዲያው አረግበነው፤ እንደውም በተጨማሪ ጨቅንበት ቀላል ነገር ተገርመን ይቅርታ፤ ይቅርታ ተባብለን ተለያየን።

ይህ ከሆነ በኋላ አንድ የአስተዳደር መኮንን የነበረ የተጨቃጫ ቂው የኮርስ ጓደኛ ለጓደኛው በመቆርቆር እኔ ላይ የሐሰት ክስ መሠረተ።

ክሱ “መቶ አለቃ እስጢፋኖስ የተጨቃጫቸውን መኮንን ለመግደል ሽጉጥ ከማውጣቱም በላይ የጦር ሠራዊት መኮንኖች ብላሾች ናቸው ብሎ ተናግሯል” የሚል ነበር። ለምስክርነት የቀረበው መኮንን

ገና ከሆለታ በምክትል መ/አለቅነት ተመርቆ ወደ አየር ወለድ የተመደበ ነበር። በቦታው አልነበረም፤ ምስክርነቱን ሲሰጥ ግን በቦታው እንደነበረ፤ በትክክል መስማቱንና በትክክል ያየ መሆኑን ተናገረ። እኔ ከምስክርነቱ ይልቅ ገና ሥራ ያልጀመረ አንድ ወጣት መኮንን ሲዋሽ በማየቱ በጣም አዘንኩ።

የክሱ ይዘት አደገኝነት አለው። በተለይ የመጨረሻው አረፍተ ነገር በብዙ መንገድ የሚተነተን ነው። “...የጦር ሠራዊት መኮንኖች ብላሾች ናቸው” አለ መባሌ ቀጥታ ከመፈንቅለ መንግሥቱ ጋር የሚያያዝ ነው። ያከሸፉት የጦር ሠራዊቶች በመሆናቸው በክብር ዘበኝነት ቁጭተ የተሳደብኩ ተደርጎ ሊወለድ ይችላል። የክሱ አላማም ይሄው ነው። በበኩሌ ግን “ብላሽ” የሚለውን ቃል በሕይወቴ ተጠቅሜበት አላውቅም።

የተጨቃጨኩት መኮንን ሻምበል ከበደ ታደሠ “የጦር ሰራዊት መኮንኖች ብላሾች ናቸው ፍጹም አላለም። ሽጉጥም ያወጣው ተረኛ መኮንን ስለነበረ ነው” ብሎ መሰከረ። በዚህ ሳቢያ ክስ ቀለለ። ሆኖም ባይመስከርብኝም በመፈንቅለ መንግሥቱ ርዝራዥ መዘዝ ምክንያት በነፃ አልተለቀቅሁም። በማስጠንቀቂያ ታለፍኩ።

ሁሉም ነገር እንዲህ እንዲህ እያለ አለፈና ሹመት መሰጠት ተጀመረ። ከእኔ ኮርስ አራት ብቻ ሲሾሙ እኛ በሥራ ላይ ያለነው፤ ከአንድ ዓመት በላይ የምንቀድማቸው ሹመቱ ቀረብን። ከአራቱ ተሟላጾች ሁለቱ ከእኔ ጋር ወደ አየር ወለድ የመጡ ጓደኞቼ ናቸው። በእነሱ መሾም ስደት ባለመሾሜ አዘንኩ። ሌሊት ጭምር ያለአረፍት እሠራ ስለነበር እጅግ ተናደድኩ። እናም የነፃ ዝላዩን አቀሜ የአውቶማቲክ ዝላዩን ብቻ እዘል ነበር። ነፃ ዝላይ ላለመዝለል በመወሰን የአሥራኤል ወታደራዊ አማካሪዎች ጋላፊ የነበሩት ኮ/ል (ሚ/ጀ) አብርሃም አርሊ “ለእስጢፋኖስ ልቤ በእሱ ምክንያት እየደማ አንዳለ ንገሩት” ብለው እንደነገሯቸው አለቃዬ ነግረውኛል።

ሹመት ካለፈኝ በኋላ ወጣት በመሆኔ እንደሆነ አላውቅም በጣም ዝምተኛና ታጋሽ የነበርኩት በቀላሉ መበሳጨትና መናደድ ጀመርኩ። ከንዴቴ የተነሳ የማዕረግ ዕድገቱን እስከገኝሁበት ጊዜ ድረስ በዚያ የደብረዘይት ሙቀትና ቃጠሎ - ያውም በየካቲት ወር ጠራራ ፀሐይ ምድር ጦር የሚለጠንን አጭርና ወፍራም ሱፍ ካፖርት ሁሉ አለብስ ነበር እየበረደኝ ማለት ነው።

ለሎች ተሹመው እኔ ለምን ቀረብኝ ብዬ መናደደን ኋላ ላይ ሳስበው እንደምቀኝነት ቆጠርኩትና ደብረዘይት ከሚገኘው ሩፋኤል

ቤተክርስቲያን ሄጀ አምላኬን ለወደፊቱ ከንደዚህ ካለው ርኩስ አስተሳሰብ እንዲጠበቀኝ ተማጸንኩት፤ ፈጸመልኝም።

ከሦስት ሳምንት በኋላ እኔም ሆነኩ ሌሎች ሹመቱ የቀረባቸው ጓደኞቼ የማዕረግ ዕድገቱን አገኘን። ቅሬታዬ ብዙም ባይፋቅም በመሾሜ ተደሰቼ ሥራዬን ቀጠልኩ። ኑሮዬንም በአየር ወለድ ውስጥ ተያያዝኩት። ሌሎች መኮንኖችም እየተጨመሩ ሄዱ። ሁሉም ያለፈ ነገር እየተረሳ፤ መተማመንና መተሳሰብ እየተተካ፤ ፍቅራችንም እየጸና መጣ። ከአየር ወለድ ጦር ጋርም ያለን መተሳሰብና ፍቅር እየደረጀ ሄደ።

የአየር ወለድ ጦር የተቋቋመው ሕዳር 19 ቀን 1953 ዓ.ም እንደመሆኑ 19 ቀንን ሁሌ በየወሩና በየዓመቱ በጦር ካምፕ ውስጥ ቡፌ አራት እያዘጋጀን እናከብረው ነበር። በክብረ በንሱ የሻለቃው አዛዥ መኮንኖችና ባለሌላ ማዕረጎች በአንድ ማዕድ ተቀምጠን ነበር የምንመዝገው። መተሳሰቡንም የፈጠረው አንዱ ምክንያት ይህ ነበር።

የአየር ወለድ አባሎች ብዛታችን አነስተኛ ቢሆንም ግዳጃችንን በቀላሉ ለመወጣት እንደምንችል ከፍተኛ እምነት ነበረን። ምክንያቱም ሁላችንም የኮማንዶ ኮርስ በመውሰዳችን ብቻ ሳይሆን ዘወትር ከምላ በፊትና በኋላ ከባድ ልምምድ በማድረግ ዝግጁነታችንን አሟልተን በመገኘታችን ነው። እንዲያውም ጦሩ የልምምዱን መጠንከር በማየት በቅሬታ ስሜት “እኛን ለማድከም ነው” ይል ነበር። ከማህበራዊና ከጦር ሜዳ ግዳጅ በኋላ ግን ውጤቱን በማየት ቅሬታው ወደ ማመስገን ተለውጧል።

ሕዳር 19 የአየር ወለድ መቋቋም በዓል ስናከብር ከክብር እንግዳችን ከባህር ተፈሪ ጥንቷና ከወላው እስተዳዳሪ ኩባኝ አገዛዥ ዝርዝርባቸው መኮንን ጋር ለመታሰቢያ የተሳነው

ሕዳር 19 የአየር ወለድ መቋቋም በዓል ስናከብር ከክብር እንግዳችን ኩባ/ጂ ተፈሪ ባንቲና ከወረዳው አስተዳዳሪ ከቀኝ አዝማች ገብረክርስቶስ መኮንን ጋር ለመታሰቢያ የተነሳነው

ጥቂት የአየር ወለድ መኮንኖች በአረፍት ጊዜያትን በመዝናኛት ላይ

ሕዳር 1953ን በምናከብርበት ቀን ከጦሩ ጋር ብፌ ስናሳ

ለማጠቃለል ያህል ከ1953-1966 የነበረው የአየር ወለድ ሻለቃ የአየር ወለድን ጦር በየጊዜው ከማሰልጠንም በላይ ከሆለታ የገነት ጦር ትምህርት

ቤት፣ ከሐረር የጦር አካዳሚ እየተመረቁ የሚወጡትን መኮንኖች አሰልጥኗል። ባልታወቀ ምክንያት እንዲዘሉ ባይፈቀድላቸውም የአየር ኃይል የትራንስፖርት፣ የተዋጊ ጀት አውሮፕላን አብራሪዎችንና የባሕር ኃይል ባሕር ጠለቅ ኮማንዶዎችንም አሰልጥኗል።

የባሕር ኃይልን ደግሞ በኮማንደር ጥላይ ጉተማና ሌፍተናት ጥላሁን ደምሴ እንዲሁም በኮማንደር ዶክተር ሉቃስ በኮማንደር ባርኖ የተመራውን የባህር ኃይል ባህር ጠለቅ ኮማንዶ ቡድን ለሦስት ሳምንት በመሬት ላይ አሰልጥኖ ለአንድ ሳምንት ደግሞ በባህር ኃይል ታሪክ ለመጀመሪያ ጊዜ አዋሳ ሐይቅ ላይ እንዲዘሉ አድርጎ የዘላይነት የክንፍ ምልክት ሰጥቷቸዋል።

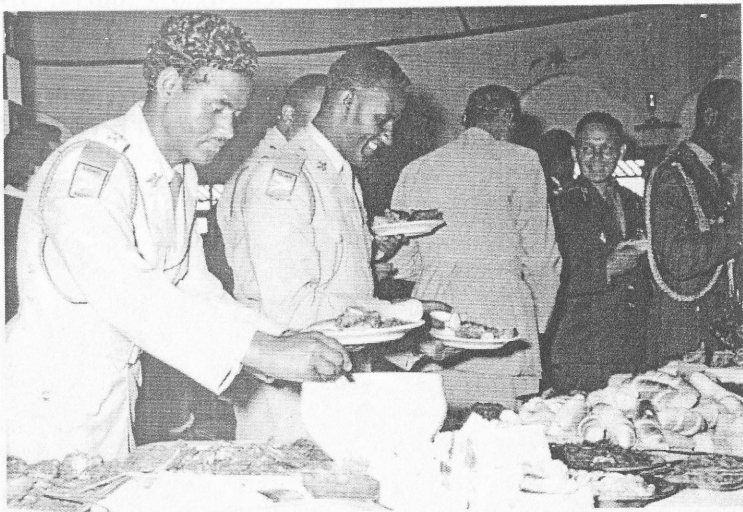
በተጨማሪም ጥር 13 ቀን 1955 ዓ.ም በባሕር ኃይል መኮንኖች መጽሐፍ በምረቃ በዓል ቀን ለሁለተኛ ጊዜ በግርማዊ ቀኃይለ ሥላሴ ፊት በቀይ ባህር ላይ በመዝለል መያዊ ችሎታቸውን አስመስክረዋል። ሜድትራንያን ባህር ላይ ግን የአየር ወለድ ስልጠና ከመውሰዳቸው በፊት የዘለሉ ለመሆናቸው እጠራጠራለሁ።

ከአየር ወለድ ዝላይ ልምምድ በኋላ የባህር ጠለቅ ኮማንዶ ምክትል ኃላፊ ሌፍተናት ጥላሁን ከአምስት ወሃ ላይ ዝላይ በኋላ በአየር ወለድ ጦር አዋዥ በሆነ ጊዜ ጊዳቸው ናደው የክንፍ ምልክት ሲሰጡ

ጥቂት የአየር ወለድ መኮንኖች በአረፍት ጊዜያችን በመዝናናት ላይ

ሕዳር 19ኛን በምናክብርበት ቀን ከጦሩ ጋር ብሬ ስናነሳ

ለማጠቃለል ያህል ከ1953-1966 የነበረው የአየር ወለድ ሻለቃ የአየር ወለድን ጦር በየጊዜው ከማሰልጠኑም በላይ ከሆለታ የገነት ጦር ትምህርት

ከአየር ወለድ ዝላይ ልምምድ በኋላ የባህር ጠለቁ ኮማንዶ ምክትል ኃላፊ ሴፍተናንት ጥላሁን ከአምስት ውሃ ላይ ዝላይ በኋላ በአየር ወለድ ጦር አዛዥ በብ/ጄ ጌታቸው ናደው የከንፍ ምልክት ሲሰጠው

በኮማንደር ጥላይ ጉዳዩ የተመራው የባህር ጠለት ኮማንዶ ከሥራ ላይ በሆነ ሰዓት በጋራ ለጋራ የሚገኝ ኮማንደር ሉቃስን ጨምሮ በአየር የወለድ ገቢ ውስጥ ከመቀጠል ጋር

የአየር ወለድ ማህበራዊ ግዳጅ

ወታደር የአገር ሉዓላዊነት ሲደፈር ብቻ የሚንቀሳቀስ ተቀማጭ ኃይል የሚመስላቸው ጥቂት አይደሉም። እውነታው ግን ከጦር ሜዳ ግዳጅ ባሻገር በአንዳንድ ማህበራዊ ችግሮች ወቅት ከህብረተሰቡ ጎን የመሰለፍ ኃላፊነትም ያለበት መሆኑ ነው። በዚህ ረገድ የአየር ወለድ ብዙ ጠቃሚ ማህበራዊ ግዳጆችን በብቃት ተወጥቶ ወገኖችን ከችግርና ከክፉ መከራ ታድጓል። ለዚህ አብነት የሚሆኑ አንዳንድ ክንውኖችን እናንሳ።

ነሐሴ 30 ቀን 1953 ዓ.ም ነው። አንድ የኢትዮጵያ አየር መንገድ ንብረት የሆነ ዲ.ሊ.3 አውሮፕላን ጨፈ ዶንሳ ከተባለው ቦታ ወድቆ ይከሰክሳል። በአደጋው ህይወቷ ያለፈ አንዲት ተሳፋሪ ብትኖርም ለበለጠ አደጋ ተጋልጠው በነፍስ ወጪ በነፍስ ግቢ ውስጥ ያሉት ይበዙ ነበር። ይሄኔ አየር ወለድ ጦር የተወሰኑ አባላቶችና የህክምና ባለሙያዎችን ለዕርዳታ ከዲ.ሊ.3 አውሮፕላን ከአየር ላይ እንዲዘሉ በማድረግ የነፍስ አድን ተልዕኮውን ተወጥቷል። አንዲት ሆስቴስ ብቻ በጎርፍ ተወስዳ ከመሞቷ ውጭ አሜሪካዊው ፓይላትና ኢትዮጵያዊው ረዳቱን እንዲሁም

ተሳፋሪዎቹን አድኗል። ተሳፋሪዎቹንም ሆነ አስከሬኑን በሒሊታተር እንዲነሳ አድርጓል።

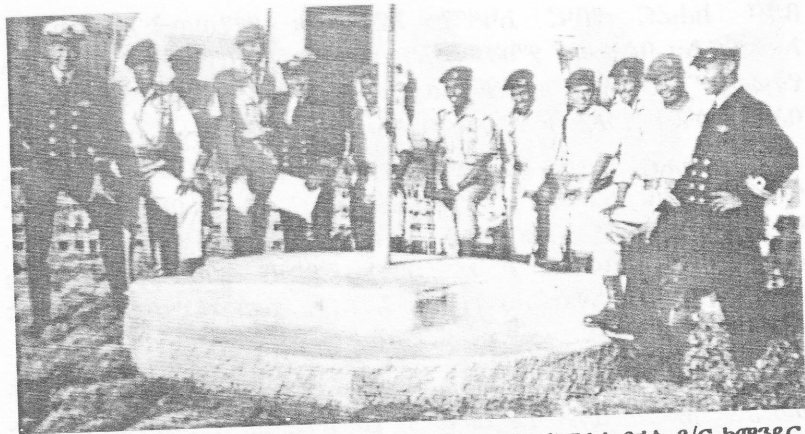
በተመሳሳይ ሕዳር 17 ቀን 1954 ዓ.ም በቀላፎና በሙስታሃል አካባቢ የውሃ መጥለቅለቅ አደጋ ይከሰታል። አየር ወለድ ጉዳት ለደረሰባቸው ለእኛ ጦር፤ ለአካባቢው ህዝብና የፖሊስ አባላት ልብስ፤ ስንቅና መድኃኒት ከአየር በፓራሹት እንዲደርሳቸው አድርጓል። በዚያው አመት በጥቅምት ወር ላይ ነው ኢትዮጵያ ውስጥ ከፍተኛ የሆነ ዝናብ በመጣሉና ማቆም ከሚገባው ጊዜ በላይ ለረዥም ጊዜ በመዝነቡ የሞቢ፤ የገናሌና የዳዋ ወይመል ወንዞች ከመጠን በላይ ይሞላሉ። በዚህም ምክንያት የሶማሊያ ሬፐብሊክን ሕዝብ ጎርፍ ያጥለቀልቃቸዋል። አብዛኛው ነዋሪ በጎርፍ በመከበቡ፤ እንዲሁም ምግብ፤ መጠለያና መድኃኒት በማጣቱ የኢትዮጵያን መንግሥት እርዳታ ይጠይቃሉ። የቀዳማዊ ኃይለሥላሴ መንግሥት ለአገራቸውም ሆነ ለዓለም ላላምና ደህንነት የሚያስብ በመሆኑ ከጠቅላይ ሚኒስትሩ ቢሮ ለመከላከያ ሚኒስትር በተሰጠው ትዕዛዝ መሠረት የአየር ኃይልና የአየር ወለድ ጦር ለግዳጅ ይታዘዛሉ። ጣቢያቸውን ሞቃዲሾ ላይ በማድረግ በጎርፍ መጥለቅለቅ ለተከበበው ህዝብ ለአንድ ወር ያህል ምግብ፤ መድኃኒትና መጠለያ ድንኳኖችን በፓራሹትና ያለፓራሹት በመጣል ሲረዳ ቆይቷል። በዚህ ግዳጅ ላይ ከአየር ኃይል፡-

- 1ኛ/ ኮ/ል (ካፒቲን) ብዙወርቅ ይገዙ
- 2ኛ/ ኮ/ል (ሜ/ጄ) ፋንታ በላይ
- 3ኛ/ ኮ/ል (ካፒቲን) ጌታሁን ወርቁ
- 4ኛ/ ኮ/ል (ካፒቲን) አዳም ተረፈ እና ሁለት የአውሮፕላን ቴክኒሻኖች (ዋራንት ኦፊሰር ማንጁራ ሰለለውና ማስተር ቴክኒሻኖች አንዳርጌ ከበደ) ተሳትፈዋል።

የአየር ወለድ አዘላዩች ደግሞ፡-

- 1ኛ/ ወ/ር (ሻለቃ) ከፍያለው ወ/መስቀል
- 2ኛ/ ወ/ር (ሻምበል) ታዩ አሻጋሪ
- 3ኛ/ ወ/ር (ሻምበል ባሻ) ወርቁ ማሞ እና
- 4ኛ/ ወ/ር (ሌ/ኮ) ኃይሉ ሙለታ ናቸው።

የአየር ወለድ ጦር በ1954 ዓ.ም አዘላዩቹን ከአየር ኃይል የትራንስፖርት እስኪድሮን ጋር ወደ ኮንጎ ልኮ ሩቅ ለሰፈረው የወገን ጦር ምግብና መድኃኒት በፓራሹት በመጣል ለአስራ አምስት ቀን ቆይተው ተመልሰዋል።

በኮማንደር ፕላዩ ጉተማ የተመራው የባህር ጠለቅ ኮማንዶ ከምረቃ በኋላ ዶ/ር ኮማንደር
ባርኖንና ኮማንደር ሉቃስን ጨምሮ በአየር የወለድ ግቢ ውስጥ ከመኮንኖች ጋር

በተጣዩ አመት በ1955 ዓ.ም ላይ በማጂ አውራጃ በኩሉ ኮንታ ወረዳ እንዲሁ የቢጫ ወባ በሽታ ወረርሽኝ ይከሰታል። ለብዙ ሰዎች ህይወት ማለፍ ምክንያትም ይሆናል። አደጋው እንዳይጠናከርና እንዳይስፋፋ ከጤና ጥበቃ ሚኒስቴር አንድ ጥያቄ ይቀርባል። በጥያቄው መሠረት ከአየር ኃይል ጋር በመተባበር ለበሽተኞች፣ ለሐኪሞችና ለጤና ሠራተኞች መድኃኒቶችንና መጠለያ ድንኳኖችን በፓራፕት በመጣል ግዳጁን ተወጥቷል። የአየር ኃይል በበኩሉ በአሉዊት ሄሊኮፕተር ሐኪሞችን ቦታው ድረስ በማድረስ በሽታውን ለመቆጣጠር እገዛ አድርጓል።

ለተከታታይ አሥራ አንድ አመታት ማለትም ከ1955 እስከ 1966 ዓ.ም የአዋሽ ወንዝ በክረምት መጠናከር እየሞላ ብዙ አካባቢዎችን በጎርፍ ያጥለቀልቅ ነበር። በተፍኪ፣ በተጂ፣ በቀድሞው የወሎ ክፍለሃገር በአውሳ፣ በዱብቲ፣ እና በሚሌ በሚደርሰው የውሃ መጥለቅለቅ የነዋሪዎች ህይወት አደጋ ላይ ይወድቃል። የአየር ወለድ ጦር በእነዚህ አመታት ክረምት ወራት ሁሉ እየተላከ በጦር ሜዳ ጀልባዎች ህዝቡን ወደ ደረቅ አካባቢ ያመላልስ ነበር። ነዋሪውን ከውሃ ከበባ ከማግኘትም በተጨማሪ ምግብና የመጠለያ ድንኳኖችን በማከፋፈል ወገናዊ ግዳጁን ተወጥቷል።

በወሎ ክ/ሀገር በደረሰው ድርቅ ምክንያት ለተከሰተው ችግር በእርዳታ ማስተባበሪያና ማቋቋሚያ ኮሚሽን ጥያቄ አማካኝነት ከአገር ውስጥና ውጪ አገር የተገኘውን የምግብ ዕርዳታ ለማከፋፈል በክፍለ ሀገሩ ውስጥ ተሰማርቶ ከሞት የተረፈውን ህዝብ መልሶ እንዲቋቋም በማድረግ ግዳጁን ተወጥቷል።

የአየር ወለድ የጦር ሚዳ ግዳጅ በሱጋዴን (ሰርጎ ገበየሁ)

የአየር ወለድ ጦር ልምምዱን ያለዕረፍት እየቀጠለ እያለ በኦጋዴን በኩል የሶማሊያ ሪፐብሊክ መንግስት የኢትዮጵያን ፀጥታ ለማወክ ወታደሮቹን ከሐገሬው ጋር በማመሳሰል እያሰረገ ማስገባቱ ስለታወቀ የሥነ-ልቦና ውጊያ ወይም ተጽዕኖ ለማድረግ ጅጅጋ ላይ

በመዝለል ልምምድ አድርጓል። ከደብረዘይት ውጪ ይህ የመጀመሪያው ዝላዩ ነበር።

የሶማሊያ ሬፐብሊክ (የሞቃዲሾ መንግሥት) በኢትዮጵያ መንግሥት በኩል የተደረጉለትን እርዳታዎች ከውለታ የቆጠረው አይመስልም። “ታላቋ ሶማሊያ” የሚል መፈክር ይዞ የኦጋዴንን አካባቢና ነዋሪ በሰርጎ ገበየሁ ያምሳል። የዚህ “የታላቋ ሶማሊያ” ምሥረታ ህልም ለመጀመሪያ ጊዜ የመነጨው ቨርነስት ቤሽን በተባለ እንግሊዛዊ ነው። በዚህ ርዕስ ላይ ተመስርቶ በፃፈው ፅሁፍ ኦጋዴንን ከኢትዮጵያ፣ የሶማሊ ጎሣዎች የሰፈሩበትን ከሰሜን ኬንያ አድርጎ የእንግሊዝ ሶማሊ ላንድን፣ ጅቡቲንና የኢጣሊያ ሶማሊ ላንድን በመቀላቀል “Great somali” በሚል ለማቋቋምና ኢትዮጵያን ውጥረት ውስጥ ለመከተት የወጣነው ሴራ ነው። ይሄንን ሴራ የሞቃዲሾው መንግሥት ለማስፈፀም ደፋ ቀና ማለት ጀመረ።

የሬፐብሊኩን ወታደሮች የኦጋዴንን አካባቢ ነዋሪ በማስመለልና በማልበስ፣ አስርጎ እያስገባ አንዳንድ አነስተኛ አደጋዎችን መጣል ጀመረ። የኦጋዴንን ፀጥታ ለማናጋት መሞከሩን እንዲተው ቢጠየቅም የበለጠ እያጠናከረው ሄደ። በመሆኑም ሐምሌ 30 ቀን 1955ዓ.ም በሻምበል (ሜ.ጀኔራል) ደምሴ ቡልቶ የሚመራ የአየር ወለድ አንድ ሻምበል ጦር ለሦስተኛው አንበሳ ክፍለ ጦር ተደራቢ ኃይል በመሆን ወደ ኦጋዴን እንዲዘምት ተደረገ። ሻምበሉ ደገሃቡር ላይ ዘሉ የሥነ-ልቦና ውጊያ ካደረገ በኋላ አካባቢውን እያሰሰ ጠቅላይ ሠፈሩ እንዲሆን ወደቀውሰነው አዋሬ አቀና።

ሻምበሉ አዋሬ እንደገባ ቀዳሚ መምሪያቸውን አዋሬ ላይ ያደረጉት የ3ኛ ክ/ጦር አዛዥ የነበሩት ሚ/ጆ አበበ ወ/መስቀልና የዘመቻ መኮንናቸው ኮ/ል (ብ/ጆ) ኃይለጊዮርጊስ መኮንን አቀባበል ያደረጉለታል። በአቀባበል ሥነ-ሥርዓቱም ላይ ስለ አካባቢው ወቅታዊ ሁኔታ ገለፃ ካረጉለት ከ15 ቀናት ቆይታ በኋላ ከአዋሬ ሃያ ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ያሉ የሶማሊያ ሰርጎ ገበየሁ እንዲደመሱ ለሻምበል አዛዥ ለሻምበል (ሚ/ጆ) ደምሴ ቡልቶ ትዕዛዝ ይሰጣሉ። ማጥቃቱም ነሐሴ 5 ቀን እንዲካሄድ ተወስኖ ለዚህ ግዳጅ በቂ ዝግጅት እንዲደረግ ትዕዛዝ ይሰጣል።

በዚህ መሠረት ዕለቱ ሲደርስ ጉዞ ሲጎዳን ወይምራባሶ ወደተባለችው ቦታ ሆነ። በአካባቢው ባላባት ቆኛዝማች ጃማ መሪነት ሊነጋጋ ሲል ተደርሶ ማጥቃት ተሰነዘረ። በማጥቃቱም ከዚህ በፊት

ተሞክሮ ያልተገኘ ውጤት ማስመዝገብ ተቻለ። ሰማኒያ ሠርጎ ገቦች ሲገደሉ ሰባ አንድ ልዩ ልዩ ጦር መሣሪያዎች ተማረኩ። ከወገን በኩል እምስት አባሎች ተሰውተዋል። እነሱም፡- ም/አስር አለቃ መርጊያ ብሩ፣ ወታደር መንግሥቱ አለነ፣ ወታደር ወልዴ ጣሰው፣ ወታደር መኩሪያ ቁምቢ እና ወታደር አበራ ሐብተየስ ናቸው።

ከእነዚህ ከተሰዉት አባሎች ጋር ተያይዞ አንድ ነገር ትዝ ይለኛል። እሱም አስከሬናቸው ደብረዘይት መጥቶ እንዲቀበር ይወሰናል። የቀብሩ ዕለት የደብረ-ዘይት ነዋሪ እንዳለ ተገልጦ ይወጣል። ከሐዘንና ከለቅሶው ባሻገር ህዝቡም በጣም በመረበሹ ከዚያች ጊዜ በኋላ እንዲህ ያለ የወታደር አቀባበር እንዲቀር ተወሰነ። ወታደሮቹ የትም ይሁን የትም የሞቱት አገራቸው ላይ በመሆኑ እዚያው የተሰዉበት አካባቢ እንዲቀበሩ የሚል ለወደፊቱ መመሪያ ወጥቶ ተግባራዊ መሆን ጀመረ። ስለዚህ ወታደሮች ሲሰዉ እዚያው ፀሎት እያደረግን በቆንጥር እናጥርና “የቆንጥሯ ማሪያም” ቤተ-ክርስቲያን በሚል መቅበር ጀመርን።

ሻምበል (ሚ/ጄ) ደምሴ ቡልቶ

የሲጎዲን ወይም የራባሶ ጦርነት ለአየር ወለድ ጦር አቋም መፈተሻ ሆኖ አገልግሏል። ድሉም የጦሩ ተዋጊነት አስተማማኝ ደረጃ ላይ የደረሰ መሆኑን የሚያመለክት ነበር። ወደፊት ለሚጠብቀው ከባድ ውጊያ ሞራል ሆኖ ውጤቱን እንደሚያሳምርለት እሙን ነው። ብሩህ ተስፋና ሞራል የሰጠ አጋጣሚ ሆኖ አልፏል።

ሚ/ጄ ደምሴ ቡልቶ በሻምበልነት ማዕረግ በ1958 ዓ.ም የአየር ወለድን ጦር ይዞ ወደ አበርሶ በመዝመት አካባቢውን አፅድቶ ከፍተኛ ውጤት አስመዝግቧል። ሚ/ጄ ደምሴ ቡልቶ በችሎታውና በታታሪነቱ በየጊዜው እየተመረጠ በክብር ዘበኛ ክ/ጦር የትምህርትና ዘመቻ መምሪያ ረዳት ዘመቻ መኮንነት፣ በአየር ወለድ የትምህርትና ዘመቻ መኮንንነት፣ በሐረር ጦር አካዳሚ የትምህርትና ዘመቻ መኮንነት እንዲሁም የምድር ጦር የትምህርትና የዘመቻ መኮንን፣ የአገር መከላከያ የትምህርትና የዘመቻ መኮንን፣ የ2ኛ ክ/ጦር፣ የደቡብ ዕዝ፣ የምሥራቅ ዕዝና በኋላም የሰሜን ዕዝን በማዘዝ፣ አመራር በመስጠት አኩሪ ውጤት ያስመዘገበ ጄኔራል መኮንን ነበር።

ይሁንና ጓደኛዬ ሻምበል ደምሴ በወቅቱ በጠና በመታመሙ እኔ እንድቀይረው ታዘዝኩ። በጥቅምት 1956 ዓ.ም ወደ አጋዴን ተዛውራ የሻምበል ጦሩን ተረከብኩ። ብዙ ሳልቆይ የ3ኛ ክፍለ ጦር አዛዥ ሚ/ጄ አበበ ጭልደመስቀልና የዘመቻ መኮንን ኮ/ል ኃይለጊዮርጊስ መኩንን አንድ ግዳጅ ሰጡኝ። ከአዋሬ ቀዳሚ መምሪያቸው በጥቅምት 1956 ዓ.ም. የተቀበልኩት የመጀመሪያ ግዳጅ መርሲን ቀልቀሉ በተባለ ቦታ ላይ የሚከናወን ነበር። የሶማሊያ ሬፐብሊክ ሰርጎ ገቦች ስላሉ የጦሩ የሰንቅ ቅልፈት (ኩንቮይ) ላይ አደጋ እንዳይጥሉ ሄደን እንድንመታቸውና አካባቢውን ከሰርጎ ገቦች የማፅዳት ዘመቻ ነበር። በትዕዛዙ መሠረት ወደዚያው ተንቀሳቀስን። ከሰርጎ ገቦች ጋር ባደረግነው ውጊያ ከእግረኞቹ በተጨማሪ በመኪናም ላይ የነበሩ ተደምስሰው መኪናው ተቃጠለ። በወገን በኩል ሁለት አባሎች ተሰውተውብናል። አንዱ ምክትል አስር አለቃ ግደይ ሐጎስ ሲሆን ሌላኛው ወ/ር ዓለማየሁ ካሳሁን ነበር።

የአየር ወለድ ጦር የመርሲን፣ ቀልቀሉንና አካባቢውን ግዳጅ በሦስት ሳምንታት ውስጥ ፈፅሞ ሲመለስ፣ የ3ኛ ክፍለ ጦር አዛዥ የነበሩት ሚ/ጄ አበበ ወ/መስቀል በሚ/ጄ (በኋላ ሌ/ጄ) አማን አንደም ተተክተው ደረሰን።

ጄኔራል አማን አንደም እንደመጡ ነበር ጦሩን በየጦር ሰፈሩ በመሄድ ያነጋገሩት። የሰርጎ ገቦች እንቅስቃሴ ከፍቶ በታየበት በወሰን አካባቢ ቀዳሚ መምሪያቸውን አቋቋሙ። ከአየር ኃይልም ሽፍታ አዳኝ አውሮፕላኖችን በኮ/ል እሸቱ ዋጋዬ መሪነት አጠገባቸው አደረጉ። በ22ኛ ሻለቃ ጦር ሠፈር ውስጥ ዋርዴር ላይ የተቋቋመው የጄኔራሉ ቀዳሚ መምሪያ ሰርጎ ገቦችን ለመግታት ያመቻል የሚል ዕቅድ ነበረው። ይሁንና የ22ኛ ሻለቃ ጦር ለአስሲ በመውጣቱ ጄኔራሉና የአየር ኃይል

ሻምበል (ሚ/ጀ) ደምሴ ቡልቶ

ቡድኑ ጥበቃ አጡ። ለአደጋም በመጋለጣቸው የአየር ወለድ ጦር በአስቸኳይ ከአዋራ በአውሮፕላን ተንቀሳቅሶ ዋርዴር ላይ በፓራሹት እንዲወርድና ክፍተቱን እንዲሸፍን ታዘዘ። ከዚህም በተጨማሪ አካባቢውን በስፋትና በርቀት እንዲያስስ ተነገረው። ይህም በሰርጎ ገቦቹ ላይ የሥነ-ልቦና ጦርነት ለማድረግ ታስቦ የተደረገ ነበር።

በትዕዛዙ መሠረት በህዳር 1956 ዓ.ም በፓራሹት ዘሉ ለክ/ጦሩ አዛዥና ለአየር ሐይሉ ጥበቃ አድርጓል። የወልወልን! የዳናትንና የሌሎችን ቦታዎችም በማሰስ አካባቢውን ከሰርጎ ገቦች አፅድቶ ሠላም እንዲሰፍን አድርጓል። ከአንድ ወር በኋላ ለ/ጄኔራል አማን አንዶምና ሽፍታ አዳኝ አውሮፕላኖች ወደ ጠቅላይ ሠፈራቸው በመመለሳቸው ተልዕኳችን አብቅቷል። በመሆኑም ለጦር ቀለብና ልዩ ልዩ ድርጅቶችን ይዞ በመጣ ቅልፈት (ኮንቮይ) ወደ አዋራ እንድንመለስ ተደረገ።

ከ/ል አሸቴ ዋጋዩ

እዚህ ጋ ስለ ከ/ል አሸቴ ዋጋዩ በጥቂቱ ልጠቅስ። ከ/ል አሸቴ በሚለጣቸው ትዕዛዝና በሚደርሳቸው መረጃ መሠረት በ/ት የተባለውን የ2ኛው ዓለም ጦርነት ሽፍታ አዳኝ አውሮፕላኖችን በማስነሳት በየጊዜው ቅኝት እያደረጉ ሠርጉ ገቦችን እየመቱ፤ እንቅስቃሴአቸውንም እየተከታተሉ ለጦሩ በመጠቀም ሲሠሩ ቆይተው አንድ ቀን መረጃ ይደርሳቸዋል። እናም ከሌላው አውሮፕላን አብራሪ ሽለቃ ጣሰው ገ/መድህን ጋር በደረሰባቸው መረጃ መሠረት ሰርጉ ገቦችን በየተራ እየተጠባበቁ በመደብደብ ላይ እንዳሉ ዝቅ ብሎ ሲደበድቡ የነበሩት የከ/ል አሸቴ ዋጋዩ አውሮፕላን ዛፍ ላይ ሆነው ወይም ከተጠለሉ ሰርጉ ገቦች በተተከሰ ጥይት ተመትቶ ከታች ከመቀመጫ

ቦታቸው አካባቢና የፊት መስተዋቱ ይደቃል። ከ/ል አሸቴ በመቀመጫቸው በኩል ያለፈው ጥይት ሳያገኝቸው የመስተዋቱ ስብርባሪ ግን ፈታቸውንና እጃቸውን ያቆጣቸዋል። እንደዚህም ሆኖ በዚያ የአውሮፕላን ፍጥነትና ጋይላኛ ነፋስ ሳይደናገጡ አደጋውን ተቋቁመው አውሮፕላኑን ከተነስቦት መልሰው ማሳረፍ የቻሉና የአውሮፕላኑንና የሳቸውንም ሕይወት ያዳኑ ጀግና መኮንን ናቸው።

ከዋርዴር አዋራ የገባነው አመሸሽተን ነበር። በምድር ጦር ደንብና መመሪያ መሠረት ከቀኑ 11 በኋላ የጦር እንቅስቃሴ ማከናወን ክልክል ነው። ጦር በደረሰበት አካባቢ መከላከያ ቦታውን አዘጋጅቶ ማደር እንዳለበት የተደነገገው፤ ሠራዊቱ በሌሊት ሲንቀሳቀስ አደጋ እንዳይደርስበት ነው። ሆኖም ይሄ ደንብ ለኛ ተጥሶ ማታወቅ ተነስተን ጂጂጋ እንድንገባ ትዕዛዝ ተሰጠን። በትዕዛዙ መሠረት ዕቃዎቻችንን ጭነን ሌሊቱን በጥንቃቄ እየተጓዝን አርቲሼክ ገባን። ለሾፌርቻችን እንቅልፍ በማሰብ አዳራችንን እዚያው አደረግን።

በጭለማ በምንቀሳቀስበት ወቅት አደጋ ሊጣልብን እንደሚችል እሙን ነው። የሚገርመው ግን በደረሰንበት ሁሉ ህዝቡ ባትሪ እያበራ ይሸገን ነበር። የሾፌርቻችንን እንቅልፍና ድካም ከግምት በማስገባትም አዳር አርቲሼክ አደረግን። ጠዋትም የአርቲሼክ ነዋሪ ሶማሊዎች የመጠጥና የመታጠቢያ ውኃ ከቢርካቸው እያወጡ ሰጥተው በሰላም ሸኙን።

ጂጂጋ ገብተን ያደርነው ሁለት ቀን ብቻ ነው። በተፈሪ በር በኩል ሥጋት ስላለ በአስቸኳይ ወደዚያ ተንቀሳቅሳችሁ አካባቢውን በማሰስ ህዝቡን እንድታረጋጉ የሚል ትዕዛዝ ደረሰን። ስለዚህ ጦሩን ይገዢ ወደ ተፈሪ በር ተንቀሳቀስኩ። ስንደርስ ነዋሪው አልነበረም። እስከ ቦረማ ቃኝዎችን በመላክ አካባቢውን ስናስስና ሕዝቡን ስናረጋጋ እንድ ሳምንት ያህል ከቆየን በኋላ ሌላ መልዕክት ደግሞ መጣ። በአስቸኳይ ጂጂጋ ገብተን እንድናድር ከ3ኛ ክ/ጦር ትዕዛዝ በቴሌግራም ደረሰን። በትዕዛዙ መሠረት ከመሸ ከተፈሪ በር ተነስተን ጂጂጋ ገብተን አደርን።

ለ/ጄ አማን ጂጂጋ ድረስ በዲ.ሲ 3 አውሮፕላን መጡ። “ከእንግዲህ አየር ወለድን በምያው በደንብ እጠቀምበታለሁ” ሲሉ ዕቅዳቸውን አሳወቁን። በዚህ መሠረትም እኔንና የክ/ጦሩን ወታደራዊ መረጃ መኮንን ከ/ል ግርማ ወልደስላሴን በመያዝ ወሰናችንና ወሰን ጠባቂ ፖሊሶችን ሁኔታ ለማየትና ለማነጋገር ወደዚያው አቀናን። እዚህ ላይ

ኮ/ል እሸቴ ዋጋዬ

አንድ መጥፎ አደጋ ደርሶ ሰጥቂት ተረፍን። በወሰኖች አካባቢ በምንበርበት ጊዜ ኤልቆረን ከሚባለው አካባቢ የአውሮፕላኑ አብራሪ ካፒቲን ተሳስቶ ሶማሊያ ሬፐብሊክ ግዛት ይገባል። አጋዴንን እያንዳንዳን ነጥብ የትና ማን እንደሆነች ከአየር ላይ ከካርታዎች የተሻለ የሚያውቁት ኮ/ል ግርማ ወልደሥላሴ ፓይለቱን “የሶማሊያ ሬፐብሊክ ማሰልጠኛ የሆነው ኤልቆረን ውስጥ ገብተዋል። ሳንመታ በአስቸኳይ ውጣ ብለው ያስጠነቅቁታል። በዚህም ከአደጋው ለጥቂት ድንን ተመልሰናል።

ፖሊሶቹ ከአሁን አሁን መቷችሁ ብለን ሰግተን ነበር አሉን። ምክንያቱም የመከላከያ ኃይል ጦርነት ከሌለ በስተቀር በወሰን አካባቢ እንዳይገኝ ዓለም አቀፍ ህግ ስለሚከለክል ነው። በዚህም መሰረት ወሰን ላይ የሚገኙት የፖሊስ አባላት ብቻ ናቸው። ቁጥራቸውም ቢበዛ አስራ አምስት ቢሆን ነው። አንድ መኪናና ሬድዬ ይኖራቸዋል። ይሁንና መኪናው ነዳጅ ስለማያገኝና ቶሎ ቶሎም ስለማይሞቅ ለረጅም ጊዜ ቆሞ ይቆያል። ታዲያ ከመቆሙ ብዛት ጎማው እንዳይበላሽ በድንጋይ ላይ አንጠልጥለው ነው የሚያቆሙት። ደመወዝና ቀለብም እየቆየ ነበር የሚደርሳቸው። ይህም ሆኖ የሚገጥማቸውን ችግር ለመቋቋም ያላቸው የመንፈስ ጥንካሬ እጅግ የሚደነቅ ነበር። ችግር ደርሶ መኪናቸው ወይም ሬድዮአቸው ቢበላሽ የሚጠግንላቸው ስለሌለም ለረጅም ርቀት የአገር ጉዞ የተጋለጡ ነበሩ።

በዚህም የፖሊስ አባላት በምን ሁኔታ ላይ እንዳሉና በችግር ጊዜ እንዴት እንደምንረዳቸው ከተነጋገርን በኋላ እኔን ጂጂጋ ጦር ሰፈር አውርደውኝ እነሱ ወደ ድሬዳዋ አየር ምድብ አቀኑ። ከዚህ በኋላ ሌ/ጄ አማንን አላገኘናቸውም። ከሁለት ቀን በኋላ ጄኔራሉ ባልታወቀ ምክንያት ወደ አዲስ አበባ መመለሳቸውን ሰማን። ከዚያ በኋላ ለጦሩ ትዕዛዝ የሚሰጡትና ውጊያውን የሚመሩት ምክትል አዛዥ ሚ/ጄ ደግነህ ጉግሳ ሆኑ።

የአየር ወሰድ የጦር ሚዳ ገዳጅ (የወሰን ግዛት)

ቀደም ሲል የሶማሊያ ሬፐብሊክ በቶጎውጫሌ ወሰን ላይ ቢርካና መንገድ እየሠራን ነው በሚል በዶዘርና በግሬደር ሲቆፍሩ ቆይተዋል። በወሰኑ ላይ ተመድበው የነበሩት ፖሊሶች ሁኔታውን አስመልክተው ደጋግመው ቢያመለክቱም መልስ ሳያገኙ ቆይተዋል። በኛ በኩል የተወሰደ ማጣራትም አልነበረም።

ጥር 29 ቀን 1956 ዓ.ም ረፋድ ላይ የሶማሊያ ሬፐብሊክ ጦር ቶጎውጫሌን አጥቅቶ እዚያ ያለውን የፖሊስ ጣቢያ ይወርና ሁለት ፖሊሶችን ይገድላል። ከዚህ በኋላ ነው ያ ፖሊሶቹ ደጋግመው ያመለክቱት የነበረው ሥጋት እውን መሆኑ የታወቀው። ስለሁኔታው ቀደም ብሎ የሰማው የክፍለ ሀገሩ ፖሊስ ጦር መምሪያ የአውራጃውን ፖሊስ አዛዥ ሌ/ኮ (በኋላ ኮ/ል) ማሞ አስፋውን ያላቸውን ጦር ይዘው እንዲንቀሳቀሱ ያዛል። ለ3ኛ ክፍለ ጦርም ይነገራል።

እኔም ሁኔታውን እንዳውቀው በሚል ተነገረኝ። ይሁንና የአየር ወለድ ጦርም በተከታይነት እንደሚታዘዝ ጦርጥሬ ስለነበር መኮንኖችን በመጥራት ሁኔታውን ከነጥርጣሬዬ ገለፅኩላቸው። ውስጥ ውስጡንም እንዲዘጋጁ አደረግሁ። እነሱም ዝግጅታቸውን እንዳጠናቀቁ ነገሩኝ። በጥርጣሬዬ መሠረት ብዙም ሳይቆይ ሚ/ጄኔራል ደግነህ በስልክ አስጠርተው እንዲህ አሉኝ።

“ሻምበል አስጢፋናስ፤ ቶጎውጫሌ ላይ ችግር ተፈጥሯል። የሶማሊያ ሬፐብሊክ ጦር የእኛ ወሰን ጠባቂ ፖሊሶችን አጥቅቶ ሁለት አባላቶችን ገድሏል። የተቀሩት ፖሊሶቻችን ይዞታቸውን ሳይለቁ እየተከላከሉ ነው። የአውራጃው ፖሊስ አዛዥ ሊያጠናክራቸው ያሉትን አባላቶችን ይዞ ሄዷል።”

ጄኔራሉ ለጥቂት ጊዜ ዝም ካሉ በኋላ “እንተም የአየር ወለዱን ጦር ሁለት ሌም 24 ታንክ ተደርቦልህ አሁኑኑ ተንቀሳቅሰህ እዚያ እንድታድር። ካልተኮሰብህ እንዳትተኩስ። • እንዳታጠቃም፤ ገና ኃይላቸውም አልታወቀም” የሚል ትዕዛዝ ሰጧኝ።

ከሐረር በስልክ የተሰጠኝ ትዕዛዝ ከባድ ኃላፊነትን የሚጠይቅ በመሆኑ ትዕዛዙን ተቀብቶ የ10ኛ ብርጌድ ም/አዛዥን “ያለኝ ከባድ መሣሪያ ሁለት 60 ሚ. ሜትር ሞርታርና ሁለት የ57 ሚ.ሜ የማይራገጥ ጠመንጃ ብቻ ስለሆነ 81 ሚ.ሜትር ሞርታር (አዳፍኔ) ይሰጠኝ” ስል ጠየኩ።

“ወደፊት ሲያስፈልግህ ይላክልሃል” የሚል መልስ ሰጡኝ

“የጠየቅሁት እኮ አስፈልጎኝ ነው” አልኩ

“አይቻልም!”

“ይህ የወሰነ ጉዳይ ስለሆነ በቀላሉ መታየት የለበትም” አልኩ

“ይከተልሃል”

“በወታደርነቴ ለአገሬ ቃል ኪዳን የገባሁ ስለሆነ ትዕዛዙን አፈፅማለሁ። ወደ ጌላም አልልም። ለምን የሚለውን ጥያቄም አላቀርብም። ለውጤቱ የምትመስገኑበትን ያህል ለውድቀቱ ከመጠየቅ አታመልጡም” አልኩ። ለአለቆቼ መስጠት የማይገባኝ መልስ እንደሆነ አውቃለሁ። ግን በመናደዴ ስሜቴን መቆጣጠር ተሳኝ። ይሄን ብዬ በመለስ ጀኔራል ደግነህ እንደገና ደውለኝ።

“አደራ፣ ተኩስ ካልከፈቱባችሁ በስተቀር እንዳትከፍቱ” ብለው ድጋሚ ማስጠንቀቂያና ትዕዛዝ ሰጡኝ። ንዴት ላይ ስለነበርኩ ትዕዛዙን ተቀብቶ ዝም አልኳቸው። የነበረኝንም ጥያቄ አላነሳሁባቸውም። ወዲያ ውኑ ወደተሰጠኝ ግዳጅ ተንቀሳቀስኩ። ከአየር ወለድ ጦር በተጨማሪ በመ/አ (በጊላ ኮ/ል) ከበደ አንዳርጌ የሚታዘዙትን ሁለት እም 24 ታንኮች ይገፍ ንቅናቄዬን ከጅጅጋ ወደ ቶጎውጫሌ አቅጣጫ አደረግሁ።

ከዚህ ቀደም ቦታውን ስለማናውቀው ግርታ እንዳይፈጠር የተሰጠንን አንድ መሪ አስቀድመናል። መሪያችን በ1953ቱ ንቅናቄ ከክብር ዘበኛ ወደ ፊናንስ ፖሊስ የተዘዋወረ አንድ የማውቀው ለው ነው። ላንድሮቨር መኪና ይዞ መጥቶ ስለነበር መንገዱን እንዲመራን አደረግን። ተደራቢዎቹ እም 24 ታንኮች በጉዞ ላይ በየጊዜው ስለሚግሉ ቶሎ ቶሎ ውሃ እየሞላናቸው ነበር የምንጓዘው። በአንድ ሰዓት ልዩነት ውስጥ አንዱ ታንክ ግሎ ውሃ ለመመላት ሲከፈት ገንፍሎ አንዱን የታንክ አባል አቃጠለው። ታንክኛው የመጀመሪያ ቀስለኛችን መሆኑ ነው። ታንኩቻችንን በየጊዜው ውሃ እየሞላን በወታደራዊ አቆጣጠር ልክ 2400 ሰዓት (ከሌሊቱ 6 ሰዓት) ደረስን።

አካባቢውን ካለማውቂያ በላይ ወራሪው የሶማሊያ ሬፐብሊክ ጦር ይዞታውን ልንምት የምችልበት ፍንጭ አልነበረም። ስለዚህ ባደርንበት ቦታ ሰፋ ባለ ሁኔታ የዙሪያ መከላከያ አስያገዝኩ።

ሌሊቱን መሉ የሶማሊያ ሬፐብሊክ መንግሥት ከሞቃዲሾና ከሐርጌላ አቅጣጫ ብዙ ጦር ሲያጓጉዝ አደረ። የከባድ መኪኖች ድምፅ ያለማድረግ ይተምማል። የደረሱት ሲወርዱ መኪኖቹ ያለአረፍት ሌላ ጦር ለማምጣት ይመለሳሉ ማለት ነው። የሶማሊያ ሬፐብሊክ በኛ ወገን እንደተገመተው ወይም እንደተናቀው እንዳልሆነ እየገባኝ መጣ። ይህም ሁኔታ ስላለጋኝ ሌሊቱን በሬዲዮ ለከፍለ ጦሩ ጠቅላይ መምሪያ አመለከትኩ። ዝግጁ ጦር ስለነበራቸው የሚረዳህ ጦር ይመጣልሃል ተባልኩ።

አይነጋ የለም ነጋ። ጥር 30 ቀን 1956ዓ.ም. ከጠዋቱ 12 ሰዓት ላይ ከመቶ መሪዎቹ ጋር ሆኜ ቦታዎችን መማተር ያዘኩ። የሶማሊያ ሬፐብሊክ ጦር በሰላሙ ጊዜ በድንበሩ ላይ በቢርካ ሰምና በእሸክ አጥር በተከለሉ ሕድሞ ቤቶች ባለቀፈረው ምሽግ ውስጥ ገብቷል። ከምሽት በላይ የአካባቢውን ነዋሪዎች በሰበአዊ ጋሻነት ጓድጓዱ ውስጥ በማስገባት ዙሪያውን በእሾሃማ የግራር እንጨቶች አጥሯል።

ይሄንን ቃኖቹ ላበቃ በተደራቢነት የተሰጡኝን ታንኮች ቦታ ቦታ ለማስያዝ ሰጠራቸው አንዳች ነገር በአናታችን ላይ እያፈጨ ሄዶ አንደኛው ታንክ ላይ አረፈ። ዳግም አፈጨ - ዳግም ሌላኛው ታንክ ላይ አረፈ። ደነገጥኩ፣ ታንኮቹ ላይ ታልሞባቸው ኖሮ በ76 ሚ.ሜ መድፍ በቀጥታ ተኩስ ነበር የተመቱት። ታንኮቹ መንቀሳቀስ ቢችሉም እላያቸው ላይ ያለው ባለ 40 ሚ.ሜ መድፍ አልሰራ አለ። የተጠመዱባቸው መቅረቦች ግን ይሰሩ ነበር።

ከዚህ በጊላ እኛ የመልስ ተኩስ ባንሰጥም የሶማሊያው ጦር በሞርታርና በ37 ሚ.ሜ አየር መቃወሚያ ከመትረፍሶችና ከቀላል መሣሪያዎች ጋር አቀናጅቶ ያወርድብን ጀመር። አፀፋ እየሰጠን ሁኔታውን መከታተል እንዳለብን ወሰንን።

በዚህ መካከል ነበር የአየር ኃይላችን ሥጋቱ ተነግሮት ወይም ለተለመደ ቅኝት የመጣው። ኤፍ 86 ተዋጊ ጀቶች በአናታችን ላይ ኹው፣ ሽው ብለው አለፉ። እኛንም ደርበው ሊመቱን እንደሚችሉ በማሰብ ተጨነቅን። ከምድር ወደ አየር የሚሠራ ሬዲዮ የለንም፤ ቀደም ብለን ከአየር ኃይላችን ጋር በምንግባባበት ዘዴ በሞርታር በሚተኮስ የጭስ

ጥይት የጠላትን ይዞታ አመላክትናቸው። ለካ የጫኑት የመትረየስ ጥይት ብቻ ነበርና የጠላትን ይዞታ መታትተው ሂዱ። ብዙም ውጤት አልነበራቸውም። ደግመው መጡ፤ አሁንም ሰምብ ባለመያዛቸው በዚያው መትረየስ መትተው ሲመለሱ አንደኛው ተዋጊ ጀት በ37 ሚ/ሜትር የአየር መቃወሚያ ሲተኮስበት ተመለከትን። ጉዳቱ ግን ያህል ባለመሆኑ ያለምንም እንክን ወደመጣበት ተመለሰ። የአየር ኃይላችን የዚህ ጦርነት ተሳትፎ ያን ያህል የሚታይ ጉዳት ባያደርስም ለኛ ግን ከፍተኛ ሞራል ሆኖን ነበር።

በእኛና በጠላት ወገን መካከል ያለው የጦር ኃይል አሳላፍ ሚዛኑ ለሶማሊያ ሬፐብሊክ ያደላ ነው። የኛ አየር ወለድ ጦር ከነምግብ አብላዩ ተቆጥሮ አንድ መቶ ብቻ ነን። የጠላት ኃይል ግን ከብርጌድ በላይ እንደሆነ ከተጠቀመው መሣሪያ ተኩስ መረዳት ይቻላል። ይህም ሆኖ የያዘው ጦር የበቃው አይመስልም። ገና ያመላልሳል። በዚህ መካከል ነው የአየር ኃይላችን አመርቂ ውጤት የደረሰን፤ ጠላት ከእንጉሃ አቅጣጫ የሚያመጣውን ከፍተኛ ጦር አግኝቶ በመምታት መኪናዎችንም በማቃጠል ተበታታኝ እንዲቀር፤ ለእርዳታም እንዳይደርስ እንዳይረገው ተነገረን። ይሄ የአየር ኃይላችን ውጤት ለአጠቃላይ ድል ከፍተኛ አስተዋፅኦ እንደሚኖረው ተረዳን።

የወገን ጦር ከአየር ወለዱ ውጭ ያለው ኃይልም እዚህ ግባ የሚባል አልነበረም። ወሰን ላይ ከነበሩት 23 ፖሊሶችና 15 የፊናንስ ፖሊሶች ሌላ ሌላ (ኮሎኔል) ማሞ አስፋው 75 ፖሊሶችን ይዘው መጥተዋል። ያም ሆኖ ውጊያው በእኩያ ጦር ወግ አፋፍመን ቀጥለናል።

ለሁለት ሰዓት ያህል እንደተዋጋን ሌላ ማሞ አስፋው በመኪና ተሳፍረው ትተውን ሲሄዱ አየሁ። በሬዲዮ ተጠርተው ይሁን ወይም በውጊያው ተስፋ ቆርጠው አልገባንም ነበር። ይሁንና ከእሳቸው ጋር መጥተው የነበሩት አንዳንድ ፖሊሶችም አለቃቸውን መከተል ሲጀምሩ ነገርየው ሽሽት እንደሆነ ገባኝ። ውጊያው ተፋፍሞ ነበርና እነዚህ ፖሊሶች ዝም ቢባሉ የአየር ወለድ ጦር ግማሽ ጎን ለጠላት ተጋልጦ ሊመቻች ነው። ወዲያውኑ አንድ ትዕዛዝ ለጦራ አስተላለፍኩ።

“ከእንግዲህ ለመሸሽ የሚሞክረውን ፖሊስ አቁሙት፤ እምቢ ብሎ ከሄደ ይመታ” ፖሊሶቹ እንዳመረርን ሲረዱ ሽሽቱን ትተው መዋጋት ያዙ። የመከላከሉ ውጊያ ምንም ከፍተኛ ሳይታይበት ቀጠለ።

በአምሳ አለቃ ተስፋዬ ደሳለኝ ኃላፊነት ሥራ ላይ የዋለው ጂ.አር.ሲ.9 ሬዲዮ ሥራ በዝቶበታል። ይሁንና ይሄ ብቸኛ መገናኛችን

በጠላት ከባድ መሣሪያ ጥይት ፍንጣሪ ተደጋግሞ አንቴናውን ይመታል። አምሳ አለቃው ተስፋ አልቆረጠም። በተደጋጋሚ እየጠገነ ግንኙነታችን እንደሰመረ ቆየ። በመጨረሻ ግን ሬዲዮውን ከነጫነው መኪና ጭምር በመመታቱ ግንኙነታችን ሙሉ በሙሉ ተቋረጠ። የሚገርመው ደግሞ አምሳ አለቃው ምንም የጥይት መከላከያ ሳይኖረው መኪና ላይ የነበረ ቢሆንም አንዳችም ጉዳት ሳይደርስበት መትረፋ ነው። አምሳ አለቃውን የመሰሉ ጨዋ፤ ጠንካራና ጀግና የጦር አባሎችን በመያዛችን ከእኛ በብዙ እጥፍ የሚልቀውን የጠላት ጦር ገትረን ተከላከልን።

ከአጠገባችን ድንገት ተነስተው ወደጊላ የተመለሱት ሌላ ማሞ አስፋው ከኛ ወደጊላ 10 ኪሎ ሜትር ርቀው አሮፊላ የተባለች ኮረብታ ላይ ሲደርሱ ግራ ያጋባ ሁኔታ ይገጥማቸዋል። ለእኛ እርዳታ ለመስጠት እንደሚመጣ የተነገረን 18ኛ ሻለቃ አሮፊላ ኮረብታ ላይ ምሽግ ሲያዘጋጅ ያገኙታል። የሻለቃው መሪ ሌላ (በጊላ ኮ/ል) እርዳታ ወልደኪዳን ስለሁኔታው ሌላ ማሞን ይጠይቃቸዋል። የሌሎችም ምላሽ፤ ያዩትን ሳይሆን አስካሁን ይሆን ይሆናል ብለው የገመቱት ነበር።

“የአየር ወለድ ጦር ሽሽቷል። ከተማዎም በጠላት እጅ ገብታለች” አሉዋቸው።

ሌላ እርዳታ ይሄን ሲሰሙ ከም/አዛዥ ከሻለቃ ሳህሉና ከዘመቻ መኮንኑ ከሻምበል ታዩ ተሰማ ጋር በመመካከር የማንንም ትዕዛዝ ሳይጠይቁ ጦሩን አንቀሳቀሱ። ርቀቱ አጭር ስለነበር ባልተጠበቀ ፍጥነት ቶጎውጫሌ ደረሱ። እዚህ ላይ ችግር ሊፈጠር ሆነ። ከሌላ ማሞ ያገኙት መረጃ አየር ወለድ እንደሸሸና ከተማዎም በጠላት እጅ እንደወደቀች ነው። እኛ ግን ከነበርንበት አንድም ሰንዝር አለቀቅንም።

የሶማሊያ መንግስት ተኩስ በክፈተብን ጊዜ ሰንደቅ ዓላማቸውን አውርደው ነበር። እኛም እናውርድ ብሎ የጣሊያው አዛዥ ቢጠይቀን የውጊያ አላማችን እኗ በመሆንም መውረድ የለባትም፤ እዚሁ እየተውለበለበች እስከ መጨረሻው ሰው እንዋጋለን ብዬ አስረዳሁት። ስትውለበለብም ቆየች። ነገር ግን ከጠላት ጋር ደርበው ሊመቱን ሆነ። ስለዚህ መድፉ የማይሠራውንና በአሥር አለቃ (ሻምበል) አባተ የሚመራውን ታንክ ይዘህ ነጭ መሐረብ እያውለበለብክ ሂድና ይዞታችንን ግለፅ ብዬ አዘዘኩት።

“ታንኩን ሊያዩ ጠላት መስያቸው ይመቱኛል” ሲል ጥርጣሬውን ጣል አደረገ።

“ይህ ሁሉ ጦር አደጋ ከሚደርስበትና ከሚሞት አንተና ሽፈርህ ላይ ጉዳት ቢደርስ ይሻላል” አልኩትና ላኩት። ቀና ብዬ እንዳትወርድ የተከላከልኳትን የኢትዮጵያ ሰንደቅ አላማም ቃኝኒት።

18ኛ ሻለቃ የአስር አለቃውን ታንክ ሲመለከት ልበል - ልተው አያለ እንደዋገቱ በኋላ ሰምቻለሁ። ነገር ግን እንዳይተኩሱ የሚያደርግ ብዙ ምልክቶችን አዩ። የጠላት ታንክ ቢሆን ብቻውን አይመጣም፤ ነጭ ጨርቅም አያውለበልብም፤ ባይሆን እጁን መስጠት የፈለገ የጠላት ወታደር ይሆን ይሆናል፤ ደግሞኩ የኢትዮጵያ ባንዲራ እየተወለበለበ ነው በሚል ተኩሰው እንዳይመቱት ትዕዛዝ መስጠታቸውን ከተገናኘን በኋላ ገልጸውልናል።

18ኛ ሻለቃ የተቋቋመው ከየክፍለ ጦሩ አንዳንድ የተሟላ ሻምበል ተውጣጥቶ ነው። በሰው ጋይል ሆነ በትጥቅ የተሟላ ከመሆኑም በላይ በውጊያ መንፈሱ የተጠናከረ ነበር። ከበስተኋላችን አመጣጡ ሚዳ ሞልቶና አሰላለፉን አሳምሮ ነበር። የጠላት ጦር በሻለቃው ጦር አደረጃጀትና ግርማ በመደናገጡ የተኩስ ጋይሉን ከኛ ላይ አንስቶ ወደ 18ኛ ሻለቃ ጦር አዞረ። ይሄንን እንደተረዳሁና አየር ወለድ ጦር ከተኩስ መላቀቁን እንዳየሁ ወዲያውኑ የመከላከል ውጊያውን ቀየርኩ። የመ/አለቃ አበራ አበበንና የመ/አ ደምሴ ዴራላን በቀኝ በኩል እንዲገቡና ከጎን እንዲያጠቁ አዘዝኩ። የመ/አ ብርሃኑ ባየህ በመቁሰላቸው የእሳቸው የመቶ ጦር በመከላከያ ቦታ እንዲቆይና ከመ/አ ሺባባው ዘለቀ ጋር በመቀናጀት ለአጥቂዎቹ ሽፋን እንዲሰጡ ትዕዛዝ ሰጠሁ።

ይሄ ስልት የተጠበቀውን ውጤት አሰገኘ። የሶማሊያ መንግሥት ጦር በጎን በኩል ሌላ ጦር የመጣበት መስሎት መሸሽ ጀመረ። ተሰውሮ ይተኩስ የነበረው የጠላት ጦር ከምሽት ሲወጣ ስለየነው ማባረርና መጣል ቻልን። ለዚህ ጦርነት መሳካት የ18ኛ ጦር ሰብጥር ብዙ አስተዋፅኦ አድርጓል። ምክንያቱም ሁሉም ወታደር የመጣበትን ክፍል ላለማስወቀስ በጀግንነት ተዋግቷል። ይሄ ሻለቃ ከመምጣቱ በፊት የአየር ወለድ ጦርና ጥቂት ፖሊሶች ግንባራቸውን ሳያጥፉና ይዞታቸውን ሳይለቁ በመከላከል ውጊያ ለስድስት ሰዓት ያህል ቆይተዋል። ይሁንና ሻለቃው ከመጣ በኋላ በአንድ ሰዓት ውጊያ በወገን ጦር ድል አድራጊነት ጦርነቱ ተጠናቋል።

የጠላት ጦር መፈርጠጥ ሲጀምር ትንሽ አሳደን ቆምን። እስከ መጨረሻው ለመከታተል አልቻልንም። ምክንያቱም ከ3ኛ ክፍለ ጦር በቴሌግራም ከወሰን እንዳናልፍ መልዕክት ለሌ/ኮ (ኮ/ሌ) አርአያ ወ/ኪዳን

በአደረሰ ነበር። የመከታተልና ማጥቃት ውጊያችንን አቁመን ተመልሰን በወሰናችን ላይ የመከላከያ ቦታችንን ማዘጋጀት ጀመርን።

የሶማሊያ ሬፐብሊክ ጦር ከድርጅትና ከፊላ በስተቀር ቁስለኞችን ቀደም ብሎ በማሸሹ ምርኮኛ አላገኘንም። ከዚያ በተረፈ ብዙ መሣሪያዎችን ለመማረክ ችለን ነበር። 82 ሚ.ሜ አዳፍኔ 14 ተማርኳል። አንዲሁ 52 ሚ.ሜ አዳፍኔ 12 ሲገኝ 37 ሚ.ሜ የአየር መቃወሚያ፤ 76 ሚ.ሜ መድፍ አንድ አንድ ተማርከዋል። በርካታ ቀላል መሣሪያዎችም ከነጥይቶቻቸው ተማርከዋል።

በሰው ጋይል ረገድም ጠላት ላይ ከፍተኛ ጉዳት አድርሰን ነበር። የወታደር ዩኒፎርም የለበሱ 372 አስከሬን ቆጥረናል።

እኛ ላይ የደረሰው ጉዳት ከነሱ ጋር ሲነፃፀር እጅግም ከቁጥር የሚገባ አይደለም። ጠላት ከእኛ በስድስት ሰባት እጥፍ የሚልቅ፤ ከባድ መሣሪያ የታጠቀ ቢሆንም የደረሰብን ጉዳት ያን ያህል አልነበረም። እንደውም አብዛኛው የሚተኩሰው የከባድ መሣሪያ ጥይት ሳይፈነዳ መሬት ውስጥ ተቀርቅሮ አግኝተነዋል። ምክንያቱም መጠበቂያውን ከአቀጣጣዩ (ፊዩዝ) ሳያላቅቁ ስለሚተኩሱት እንደነበር አረጋግጠናል። እጅግ ብዙ ከሆነው የከባድ መሣሪያ ጥይት ውስጥ ጥቂቱ ብቻ ፈንድቶ ሦስት መኩንያቻችንና ሠላሣ ሁለት ባለሌላ ማዕረጎች ላይ ቀላልና ከባድ የመቁሰል አደጋ አድርሶብናል። ከዚህ በተጨማሪ የሬዲዮ ግንኙነታችን እንዲቋረጥ ሲያደርጉብን ምግባችንን ከነመኪናው አቃጥለውብናል።

በዚህ ውጊያ መስዋዕት የከፈሉ አባላቶችን ሦስት ብቻ ሲሆኑ እነሱም የአስር አለቃ ተክላይ ወ/ሚካኤል፤ ወ/ር በረከት ሀ/ሥላሴና ወታደር ከተማ እሞሼ ናቸው። በከባድ ከቆሰሉት ውጭ ቀላልና መጠነኛ ጉዳት ከደረሰባቸው ጋር እኔም አለሁ። የሞርታር ጥይት ፍንጣሪ በጠፍጣፋው በኩል መታኝ። ለሦስት ደቂቃ ያህል እራሴን ከመሳቴና መተንፈስ ከመሳኔ ውጭ ጉዳቱ ያን ያህል አልነበረም። ፍንጣሪው ከጠፍጣፋው ይልቅ በስለት በኩል ቢያገኘን ኖሮ ህይወቴ ሊያልፍ ይችልም ነበር። የመቶ አለቃ ከበደ ታደሰ፤ የመቶ አለቃ ብርሃኑ ባየህና የሻምበል ባሻ ወርቁ ማሞ ግን በከባድ ቆስለዋል። እኔ አየር ወለድ ለሌላ ግዳጅ ወደ ጅጅጋ እንዲመለስ ሲደረግ በኩል ዶ/ር ጌታቸው ታደሰና በኩል ዶ/ር መኮንን ገ/ሥላሴ ታክሜ በጥቂት ጊዜ ውስጥ ህክምናዬን አጠናቀቅሁ። ሆኖም መውጣት የማይችሉት ፍንጣሪዎች አሁንም በጀርባዬ ውስጥ ይገኛሉ።

ጦርነት እንደ እግር ኳስ ጨዋታ ሁሉ የቡድን ክንውን እንደ መሆኑ መጠን፤ ውጊያ ላይ የተሰማሩ ወታደሮችም የተሰማቸውን ቦታና ትዕዛዝ በአግባቡ ሸፍነው ካልተገኙ ክፍተት ተፈጥሮ ጠላት ቀዳዳ ያገኛል። ሽንፈትም ይከተላል። ስለዚህ በጦርነት ድል ከተገኘ ድሉ የመላው የውጊያ ተሳታፊዎች ነው ማለት ይቻላል። ሆኖም ግን ለድሉ መገኘት ከፍተኛ አስተዋፅኦ ያደረጉ አንዳንድ ግለሰቦችም መኖራቸውም መካድ የለበትም። በግሌ በፈፀሙት አኩሪ ሙያ ያኮሩኝ ወታደሮች፤ የባለሌላ ማዕረጎችና መኮንኖች መኖራቸውን መመስከር ይገባቸዋል። የፅሁፍ ነገር ሆኖ የወታደሮቹንና የባለ ሌላ ማዕረግተኞቹን ዝርዝር ማስገባት አስቸጋሪ ቢሆንም ከመኮንኖቹ በጣም ጥቂቶቹ እነዚህ ናቸው።

1. የመ/አ (ሻምበል) ከበደ ታደሠ - የሻምበሉ ም/አዛዥ
2. የመ/አ (ሜ/ጄ) አበራ አበበ - የመቶ መሪ
3. የመ/አ (ሌ/ኮ) ሺባባው ዘለቀ - የመቶ መሪ
4. ም/መ/አለቃ (ሌ/ኮ - የደርግ አባል) ብርሃኑ ባየህ - የመቶ መሪ
5. ም/መ/አለቃ (ሌ/ኮ - የደርግ አባል) ደምሴ ደሬሣ - የመቶ መሪ
6. መቶ/አ ከበደ አንዳርጓ (ኮ/ል) - የኤም 24 ታንክ የመቶ መሪ
7. ም/የመ/አ ብርሃኑ ባየህ ከቆሰሉ በኋላ በመ/አ ሠይቶ ወልዴ ተተክተዋል

እነዚህ መኮንኖች ለድሉ መገኘት ከፍተኛ አስተዋፅኦ ካላቸው መካከል ጥቂቶቹ ናቸው። ለምሳሌ የመ/አ አበራ አበበን ብንወስድ የ18ኛ ሻለቃ ጦር እኛን ለመርዳት በመጣበት ጊዜ ነው። አንድ የጠላት መትረፍ ምሽጉን በእሾህ አጥር ከለላ ውስጥ አድርጎ ጦሩን ጉዳት ላይ ያደርጋል። በላይ እንቅስቃሴውን ይገታዋል። የዚህን መትረፍ ምሽግ በትክክል የለዩት የመ/አ (ሜ/ጄ) አበራ አበበ ከቢ.ኤ.አር መትረፍ በተካሄደ ላይ መትረፍን ተቀብለው ወደፊት ይጠጋሉ። የጠላትን መትረፍ በተካሄደ ሊያገኙ ከሚችሉበት ቦታ ላይ በመሆን ደጋግመው ይተኩሳሉ። ለፍታም ላይቆይ የጠላት መትረፍና ተካሾ ይወድማሉ። የጦራችንን ጉዳት ከመቀነሳቸውም በላይ የተገታው እንቅስቃሴ በጀግንነታቸው እንዲቀጥል አስችለዋል። ይሄንን በአይን እማኝነት ያየሁት ስለሆነ ከማድነት ጋር እመሰክረዋለሁ።

በተመሳሳይ የኤም 24 ታንክ አዛዥ የመ/አ ከበደ አንዳርጓና ምክትላቸው የአሥር አለቃ (ሻምበል) አባተ ታንኮቻቸው በጠላት ሊላማ

ውስጥ ገብተው ኖሮ ይመቱባቸዋል። ብልሽትም ይገጥማቸዋል። እነዚህ ሁለት ጀግኖች ግን ሊላማ ውስጥ ከገባው ታንክ ውስጥ ሳይወጡ የሚጠገነውን ጠገነውና አስተካክለው ጥቅም ላይ እንዲውል አድርገዋል። እስከ መጨረሻም በጀግንነት እየተዋጉ ለድሉ መገኘት ከፍተኛ አስተዋፅኦ አድርገዋል።

እኛ በቶጎውጫ ውጊያ ላይ በነበርንበት ጊዜ በሌሎች ግንባሮችም ተመሳሳይ ጦርነቶች ተከናውነዋል። ኢነሃ ላይ 5ኛ እና 9ኛ ሻለቆች፤ በዳበጉሪያሌ ላይ ደግሞ በኮ/ል ሙሉጌታ ናትናኤል የሚመራው 19ኛ የክብር ዘበኛ ሻለቃ ጦር ከሶማሊያ ሪፐብሊክ ወታደሮች ጋር ውጊያ ላይ ነበሩ። ከፍተኛና እልህ አስጨራሽ ጦርነት ከተካሄደ በኋላ ሁሉም ጋላፊነታቸውን በድል ተወጥተውታል።

የሶማሊያ ሪፐብሊክ ጦር ከመጀመሪያ ሽንፈቱ በኋላ በቶጎውጫ ግንባር የመልሶ ማጥቃት ለማድረግ በመዘጋጀት ላይ መሆኑ ይሰማል። ስለዚህ በኮ/ል (ሜ/ጄ) ስዩም ገደለጊዮርጊስ ከ19ኛ ክብር ዘበኛ ሻለቃ አንድ ሻምበል በሻምበል (ኮ/ል) አብዲላ አጋ የሚመራ ጦርና 18ኛ ሻለቆችን ከአርዳታ ከባድ መሣሪያዎቻቸውና በመ/አ (ብ/ጄ) ዋሊሁን የሚመራ ታንክ የመቶ ጋር በመያዝ ወደ ውስጥ ይዘልቃሉ። በከባድ ዝናብ ውስጥ በመጓዝ ጠላት መልሶ መቋቋም ከሚያደርግበትና ለዳግም ውጊያ በሚዘጋጅበት ቦታ ይደርሳሉ። በድንገተኛ ማጥቃት ሁለተኛ እንዳያንሰራራ አድርገው መትተውታል።

ከዚህ በኋላ በሁሉም አቅጣጫ ሽንፈት ያጋጠመውና የመልሶ ማጥቃት ዝግጅቱ ያልሰመረለት የሶማሊያ መንግሥት ተስፋው ተሟጠጠ። በመሆኑም ብቸኛው አማራጭ ድምፁን ከፍ አድርጎ መጮህ ብቻ ነበር። ስለዚህም በአፍሪካ አንድነት ድርጅት ጥያቄ ተኩስ ቆሞ እርቅ እንዲወርድ ተደረገ።

ጦርነቱ ከተከናወነና ድል ከተገኘ በኋላ ያለው ጉዳይ የታሪክ መሆኑ እሙን ነው። የቶጎውጫ ውጊያ ከተጠናቀቀ በኋላ ታሪክ ዘግቦ ያስቀረው ዘንድ አንድ የጋዜጠኞች ቡድን ወደ አካባቢው ይመጣል። የጦርነቱ ወቅታዊ ሁኔታ ምን እንደሚመስል ለመዘገብ የመጣውን የጋዜጠኞች ቡድን የሚመሩት አቶ ሳሙኤል ፈረንጅ ነበሩ። ቡድኑ

ከአገር ውስጥ አቶ አማምነው ገብረወልድን፤ ከውጭ አገር ደግሞ የእንግሊዝና የአሜሪካ ጋዜጠኞችን ያካተተ ነበር። በተመሳሳይ የሶማሊያ ሪፐብሊክ ቀንደኛ ደጋፊ የነበሩት የአረብና የሩሲያ ጋዜጠኞችም ነበሩ። ድንበራችን ድረስ መጥቶ ወረራ ለመፈፀም የሞከረውንና ያንኮታኮትነውን የጠላት ጦር ሁኔታ ለጋዜጠኞች ቡድኑ አስገብኝ። የሶማሊያ መንግሥት ወታደሮች ሐኪም የሚባል 10 ጥይት ጎራሽ እና ግማሽ አውቶማቲክ የሆኑትን ጠብመንጃዎችና ልዩ ልዩ መትረፍሶችን መያዛቸውን አስረግጠን እስረዳን - አሳየንም። ይሄንን ያደረገው ጠበንጃው ሩሲያ ሰራሽ እንደሆነ ስለምናውቅ ነው። ጋዜጠኞቹ ወደ ሶማሊያ ሪፐብሊክ ድንበር ዘልቀው ለመጎብኘት ቢፈልጉም መንግሥታችን ወሰን እንዳናልፍ ከልክሎናል በሚል አልተቀበልናቸውም።

የጋዜጠኛው ቡድን በተለይ የውጭ ጋዜጠኞች ከገለጻው በኋላ ወደ ጂጂጋ ሲመለሱ አቶ አማምነው ገብረወልድን ለብቻቸው በማስቀረት ሶማሊያ ውስጥ ድረስ በመዝለቅ አስጎብኝተናቸዋል። እኚህ ዕውቅ ጋዜጠኛም ከጥር 24 እስከ 30 የተካሄደውን የቶጉውጫሌ ጦርነትን በየካቲት 10 ቀንና የካቲት 11 ቀን 1956 ዓ.ም በተከታታይ በአዲስ ዘመን ጋዜጣ ላይ እንደሚከተለው ዘግበው አቅርበውት ነበር።

ሰባት ሠዓት የፈጀው የትግ ውጫሲ ግጥተ

ጋዜጠኛ አማምነው ገብረድ

የኢትዮጵያ ወታደሮች በሶማሊያ ሪፐብሊክ ጦር ኃይል የተደፈረውን የቶጉውጫሌን፤ የተፈሪ በርን፤ የኢኖግ ውህንና የደቡብ-ሪፍሊን ወሰን ፀጥታ ለማስከበር የፈጸሙትን የጀግንነት ሞያ በሥፍራው ተገኝቼ ለማየት ዕድል በማግኘቴ፤ ግብ ሳይኖረው በመሪዎቹ ትእዛዝ ብቻ እየተነሳ የመጣውን የሪፐብሊኩን ጦር ኃይል እንዴት እንዳስተናገዱት እገልጽላችኋለሁ። በሽምቤል እስጢፋኖስ ገብረመስቀል የሚመራው የአየር ወለድ ተነጣይ ሽምቤል ጦር፤ የሶማሊያ ሪፐብሊክ ጦር ኃይል ወታደሮች ቶጉውጫሌ ላይ በፀጥታ አስከፊ ፖለቲካችን ላይ ለከፈቱት ተኩስ፤ ተገዢውን ቅጣት ለመስጠት በሥፍራው ከተገኘው ሠራዊታችን የመጀመሪያው ነው።

አባቶቹ በማይጨውና በአድዋ፤ ራሱ በኮሪያና በኮንጎ የጦር አበጋዝ የሆነው ሠራዊታችን፤ የሀገርን ወሰን ለማስከበር ከላይ በተጠቀሱት ሥፍራዎች የሠራውን ሞያ ከመግለጹ በፊት፤ የሶማሊያ ሪፐብሊክ ወታደሮች እንዴት ወሰናችንን ደፈሩ? ድፍረቱስ ምን ውጤት አስገኘ? ለሚሉት ጥያቄዎች መልስ በመስጠት ልብ መብታቸው ወታደሮቻችን ለጠላት ጦር ማንነታቸውን እንዴት እንዳላዩ እገልጽላችኋለሁ።

ቶጉውጫሌ በሐረር ጠቅላይ ግዛት፤ በጅጅጋ አውራጃ የሚገኝ፤ የኢትዮጵያ ጠረፍ ወሰን ወረዳ ግዛት ነው። ከሐረር ከተማ ያለው ርቀት 170

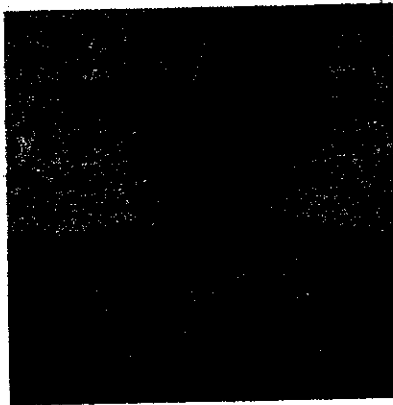

ጋዜጠኛ አሳምነው ገ/ወልድ

ኪሚ ነው። ቶጉውጫሌ የከተማ ስም የኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥት መንግሥት ፀጥታ አስከባሪ ወታደሮች ፖሊስ ጣቢያ፤ የወረዳው ግዛት ጽሕፈት ቤት፤ ቁጥሩ ከ2ሺህ በላይ የሆነ ሕዝብ የሚኖርበት ከተማ ነው። በዚህ ሥፍራ፤ በዚሁ ስም የሚጠራ ቁጥሩ አስር ሺህ ያህል ሕዝብ የሚኖርበት የሶማሊያ ሪፐብሊክ መንግሥት የጠረፍ ዳር ከተማ ይገኛል።

በቶጉ ውጫሌ ወጊያ ደልጎ የተገኘለው የኢትዮጵያ ፀጥታ አስከባሪ ጦር አዦሮ ሊኩ እርሱ ወልደኪነን አኳኅ ናቸው

የሶማሊያን ሪፐብሊክ 2ሺህ ጦር፤ ቆይታውን የተቋቋመው የአዦር ወላድ ተግባይ ሾምቤል አዦሮ ሾምቤል አስጠፋኛስ ገዢ መስተል

እንግዲህ፤ ቶጉውጫሌ የት የሚገኝ ሀገር መሆኑን ካወቃችሁ፤ ለውጊያ ያበቃው ሁኔታ እንዴት እንደተፈጠረ ልገለጽላችሁ። የቶጉውጫሌን ውጊያ የድል ጉዳይ የቀየሰው የኢትዮጵያ ፀጥታ አስከባሪ ወታደሮች አዛዥ ሊኩ አርአያ ወልደኪነን፤ የሻለቃው ዘመቻ መኩንን ሽምቤል ታዩ ተሰማ፤ የመጀመሪያውን የጠላት ተኩስ ተቋቋሚ የሆነው ጦር አዛዥ ሽምቤል አስጠፋኛስ ገዢ መስተል ጠቡ ሲጫር የነበሩት የወረዳው ገዥ አቶ ፈቃደ ደምሴ በዝርዝር እንዳስረዱኝና እኔም በሥፍራው ተገኝቼ እንጂ ተመለከትኩት፤ በሰባት ሠዓት ውጊያ የተፈጸመው የቶጉ ውጫሌ ግጭት የተጀመረው እንደዚህ ነው።

ከአንድ ወር በፊት የሶማሊያ ሪፐብሊክ ወታደሮች፤ የሁለቱ አገሮች ወሰን መለያ የነበረውን ምልክት አፈረሱ። ይህ ሁኔታ በሁለቱ አገሮች መካከል አለመግባባትን የሚያስከትል መሆኑን በመግለጥ፤ የጅጅጋ አውራጃ ገዥ ቀኝ አዝማች መሐረን ምንዳ ከሐርጌሳ አውራጃ ገዢ ጋር ተነጋግረውበት፤ አውራጃ ገዥው ወሰኑን የሚያሠራ መሆኑን በመግለጡ፤ ስምምነቱ እዚህ ላይ ቆመ።

የቶጉ ውጫሌ ወጊያ አዝማች መኩንን ሽምቤል ታዩ ተሰማና የአዦር ወላድ ከድል አዦሮ ሺህ 2ሳቸው ናደው፤ የናው አዦሮ ሊኩ እርሱ ወልደ ኪነን ምስትል አዦሮ ሺህ ወርቆና ሽምቤል አስጠፋኛስ ገዢ መስተል የወሰናቸውን ፀጥታና የሠራዊታቸውን ይዞታ ቆየረ ሲመለከቱ።

ከጥር 24 ቀን ጀምሮ ደግሞ፤ የሶማሊያ ሪፐብሊክ መንግሥት በሙሉ የጦር መሣሪያ ትጥቅ የደረጃ በጣቢያ ሺህ የሚቆጠሩ ወታደሮች እያመጣ በወሰናችን ዳር ከሚገኘው ከተማው አካማቸው። ከዚህ በኋላ ጥር 28 ቀን ከቀኑ እምስት ሠዓት ከ8 ደቂቃ ሲሆን ሁለት የንጉሠ ነገሥቱ መንግሥት የአዦር ኃይል ጀት አውሮፕላኖች በወሰናችን አካባቢ እንገዝባለን ሲያልፉ ጠብ ጫሪዎቹ የሪፐብሊኩ መንግሥት ወታደሮች ተከሰባቸው። በዚህን ጊዜ የወረዳ ገዥው አቶ ፈቃደ ደምሴ ይህ ሊሆን የቻለበትን ሁኔታ ለማወቅ

የቶጉ ውጫ ውጊያ አዝማች መኩንን ሽምበል ታዩ ተሰማና የአየር ወለድ ክፍል አዛዥ ሻለቃ
ጌታቸው ናደው፣ ዋናው አዛዥ ለ/ኩ አርአያ ወልደ ኪዳን ምክትል አዛዥ ሻለቃ ሃህተ ወርቂና ሽምበል
እስጢፋኖስ ገበየሁንቀል የወሰናቸውን ፀጥታና የሠራዊታቸውን ይዘታ ባሻገር ሲመለከቱ።

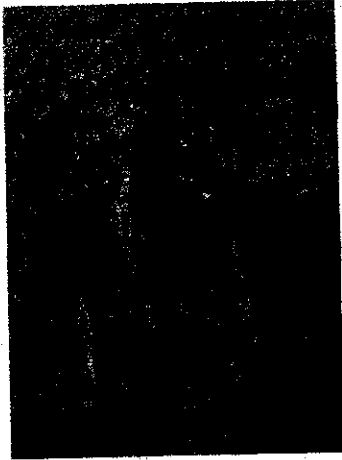
በቶጉ ውጫ ውጊያ ድልን የተጉናጸፈው የኢትዮጵያ ፀጥታ አስተባባሪ ጦር
አዛዥ ሊኩ አርአያ ወልደኪዳን እኚህ ናቸው

የሶማሊያን ሪፐብሊክ 2ኛለቃ ጦር፤ ብቻውን የተቋቋመው
የአየር ወለድ ተሃጣይ ሽምባል አዛዥ ሽምባል እስጢፋኖስ ገብረ መስቀል

በቶጉውጫሌ ድንበር የሶማሊያን ሪፐብሊክ መንግሥት ወረዳ ገዥ አስጠርቷው አነጋገሩ።

ለተደረገለት ጥያቄ ወረዳ ገዥው የሰጠው መልስ፤ “አውሮፕላኖችህ ወሰን አልፈው ጥይት በመተኮስ ያፈረሱት ቤት አለ” የሚል ነው። ምክንያቱ አጥጋቢ እንዳለመሆኑ መጠን አድራጉቱ በደገም የባለ ሁኔታ ሊያስከትል የሚችል መሆኑ ተነግሮት ሂደ። በመንግሥቱ ጥር 29 ቀን የኢትዮጵያ አየር ኃይል አውሮፕላኖች በሌላው ቀን እንደሚያደርጉት የወሰን ፍተሻ ሁሉ፤ አስር ሠዓት ላይ በቶጉውጫሌ ወሰን በኩል አንገሮቹ አለፉ።

የቶጉ ወጫ የወሰን ጥቂት ለመጥፋት የመጡትን የውጭ እጅ ጋዜጠኞች የመሩት ለፍሎራል ፈረንጅ እና የሪፖርተር ጋዜጠኛ

የመቶ አለቃ ሰዓድ በተባለ የሶማሊያ ሪፐብሊክ መንግሥት ፖሊስ ሠራዊት መኩንን የሚመሩ ወታደሮች፤ አሁንም በአውሮፕላኖችን ላይ ተኩፋ። ከዚህ በኋላ የሪፐብሊክ ወታደሮች ወሰን ጥሰው በዚያ በሚገኙት 25 የፖሊስ ሠራዊት አባላትና 15 የፊናንስ ዘዘኞች ላይ ተኩስ ከፈቱ። በዚያ የነበሩት ፖሊሶችን ከደማቸው በተዋሀደው ጀግንነትና ቆራጥነት ለወራሪዎቹ ተኩስ አጸፋውን መልስ በመስጠት እየተከላከሉ የአርዳታ ጥሪ አደረጉ።

ተኩሱ እስከ ምሽቱ አንድ ሠዓት ተኩል በቀጠለበት ሠዓት ያን ያህል የዘነበው ጥይት እንዲት ሴት ከማቆሰል በስተቀር በሰው ላይ ያደረሰው ጉዳት የለም። ግን የወረዳው ግዛት ፖሊስ ማዚያና ክሊኒክ፤ እንዲሁም ሦስት መኪናዎች የመቃጠል አደጋ ደርሶባቸዋል።

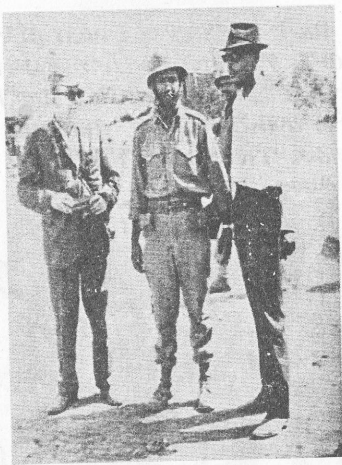
ከምሽቱ አንድ ሰዓት ተኩል በኋላ ግን ተኩሱ ጋብ ብሎ የሪፐብሊክ ወታደሮች አልፎ አልፎ የጥይት ድምፅ ማሰማት ጀመሩ። ከሌሊቱ እምስት ሠዓት ሲሆን በሊኮሎኒል ማሞ አስፋው የሚመሩ 75 የፖሊስ ወታደሮች በሰፍራው ደርሰው የመከላከያ ስፍራ ያዙ። ከሌሊቱ በድስት ሠዓት ላይ ደግሞ በሽምቤል አስጢፋኖስ ገብረመስቀል የሚመሩ የአየር ወለድ ተነግዶ ሽምቤል ባድ ከድጅጋ ቶጉውጫሌ ደረሱ።

በዚህን ሠዓት የሶማሊያ ወታደሮች ተኩሳቸውን አቆሙ። ልብም፤ ወኒም፤ ሞያም፤ ቆራጥነትም ተዋህደው የተሰጡትን ሠራዊታችንን ሊቋቋሙ አለመቻላቸው ገብቷቸው፤ የሪፐብሊክ ወታደሮች አቅጣጫ መለወጥና ወደኋላ ማፈገፈግ ጀመሩ። ሆኖም ወሰኖችን ጥሰው ለመግባት ምኞታቸው ስለነበረና በአነርሱ የጠረፍ ከተማ የጸገረውን ሕዝባቸውን አስወጥተውና አሸባቸው ስለነበር፤ ሌሊቱን አያሌ የጦር ካሚዮኖች ከሐርጌላ ከተማ ወታደር ሲያመላልሱ አደሩ።

ኃይላቸውን አጠናክረው ካደሩ በኋላ፤ ከንጋቱ አስራ ሁለት ሠዓት ተኩል ላይ እንደገና ተኩስ ከፈቱ። የሽምቤል አስጢፋኖስና ወታደሮቻቸው የ2 ሽለቃ ጦር እንዳሰለፈ ከተገመተው የሪፐብሊክ ጦር ኃይል ጋር ተጋጠሙ። የጠላት ጦር ኃይል በአጻፍ፤ በሞርታር በካሊቢርና ከዝብድ እስከ ቀላል መትረፍን ድረስ ባሉት መሣሪያዎች በኃይል ይተኩስ ጀመር። ሆኖም መላሪያ እንጂ ወንድነት ስለሌለ፤ በዚህ ሁሉ ተኩስ እራት ፖሊሶችና ሁለት ወታደሮች ሲሞቱ እንዲሁም ሁለት ፖሊሶች ብቻ ቆሰዋል።

ውጊያው ተፋፍሞ እንደተቀጣጠለ፤ የ2 ሽለቃ ጦር ብቻውን ጎትሮ ይዞ በድስት ሠዓት ተኩል ለተከፈተረው የአንድ ሽምቤል ጠፋችን፤ በኩሎኒል አርአያ ወልደኪዳን አዛዥነት የሚመራ ጦር ከሥፍራው ደረሰለት። ከዚያ በኋላ ያለው ምን ይጠየቃል። አሸዋው ማዕበል እንደነበረው ውቅያኖስ በሚዋልልበት፤ ምሽግ ለመመሽግ፤ ወይም ጥግ ይዞ ለመዋጋት በማይቻልበት፤ በቶጉውጫሌ ሚዳ ላይ ደግሞ ሠራዊታችን የጨጠጣ ጦርነት ቀጠለ። የጠላት ጦር በዝብድ መሣሪያ በሚደበድበው ሚዳ መሐል ለመሐል በመግባት፤ ሠራዊታችን በጨጠጣ ጦር ጠላትን በማርግጠብ እስከ ቀት ገሰዓት ድረስ ከተዋጋ በኋላ፤ የሶማሊያ ሪፐብሊክ ጦር ኃይሎች የኋለት ዞርው ወደ ሐርጌላ ይቡሩ ጀመር።

ደግሞ ሠራዊታችን በሶማሊያ ሪፐብሊክ ወታደሮች የፈላ ክምር ላይ እየዘለለና እየጨነረ ድንበራችንን ደፍሮ ለነበረው የሪፐብሊክ ጦር ኃይል ተጸውን ትጣት ከሰጠ በኋላ ከቶጉውጫሌ ወሰኖችን እስከ 32 ማይል ርቀት አባሮ ተመልሷል። በዚህ ዕለት ውጊያ አንድ ወታደር ሲሞት እጩ በድስት ወታደሮች ዘብድ ቀበል ሠላሣ ወታደሮች ቀላል ቀበል ደርሶባቸዋል።

የቶጎ ውጫ የወሰን ግጭት ለመገባዘን የመጡትን የውጭ አገር ጋዜጠኞች የመሩት አቶ
ሳሙኤል ፈረንጅ እና የራሽያው ጋዜጠኛ

ከፊት ብላ ወታደሮች ክፍል ግን በየሚዳው የተበተነ የሬሳ ክምር ከማለት በስተቀር ሌላ አገላለጽ አይገኝለትም። በሦስት ዓይነት የኒፎርም የተሰለፉት የሶማሊያ ሪፐብሊክ ወታደሮች ሬሳ አስከ ሦስት ቀን የሚያሳው አጥቶ የበረሀ ከብት መስሎ ይታይ ነበር። ሠራዊታችን ይህን በመሰለው የድል ጉዳዩ ተራምዶ መድፋን፤ ጸረ አውሮፕላን፤ አረሲታን፤ አዳፍኒውን፤ የአጅ ማምብን፤ መትረየሱን፤ ጠመንጃውን፤ ጥይቱን፤ ሬዲዮን በየዓይነቱ እየማረከ በሚሳ ላይ ካሳገደ በኋላ ምርኩውን ለማየት ከየሥፍራው የተሰበሰበው የጅጅጋ አውራጃ ነዋሪ ሕዝብ ብዛት ከልክ ያለፈ ነበር።

በኩሉኔል አርአያ ወልደኪዳን አዛዥነት፤ በሻለቃ ሃህሉ ወርቁ ምክትል አዛዥነት፤ በሽምባል ታዩ ተሰማ አዝማችነት የሚመራው ሠራዊትና በሻለቃ ጌታቸው ናደው አዛዥነት፤ በሽምባል እስጢፋኖስ ገብረመስቀል መሪነት ሞያውን ያሳየው የአየር ወለድ ሽምባል በቶጉውጫሌ የፈጸመው የጀግንነት ሞያ መላውን የኢትዮጵያ ሕዝብ የሚያኩራ ነው። ቶጉውጫሌ በመጫኛ ተሰባ ለመላው የኢትዮጵያ ሕዝብ ለመታየት ብትችል ኖሮ መላው የኢትዮጵያ ሕዝብ በሠራዊቱ ሞያ ደስ ባላው ነበር።

የሶማሊያ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያን በሐረርና በጣሊ ጠቅላይ ግዛት ጠረፍ የምትዋሰነው በ1,610 ኪ.ሜ. ርቀት እንደመሆኑ መጠን የጠብ ማጫር ተግባሯን በቶጉውጫሌ ትጀምር እንጂ በያሰበት ተኩስ መክፈቷ አልቀረም። አንደኛው ጉራዋ ሲሰበርባት በሌላኛው መሞከሯም ሠራዊታችን እሷ ተኩስ በከፈተችበት ቦታ ሁሉ ሲበተን ኃይል እንደሚያገኘውና በዚያን ሰዓት የማሸነፍ ዕድል እንደምታገኝ በማመን ነው። ሆኖም ሁለቱም ሚሊዮን የሶማሊያ ሪፐብሊክ ሕዝብ እንዳለ በጦር ትጥቅ ቢለላፍ እንኳ ሠራዊታችንን ሊቋቋመው እንደማይችል ምስክሩ የቃል አነጋገር ሳይሆን የትናንቱ የቶጉውጫሌ የደቡብ-ሪዮሌ የፊርፈርና የኢናግውህ ውጊያ ብቻ ነው።

አልፎ አልፎ ግጭት ማድረጉ የድል አክሲል ያጉናጽፈናል ብለው ያመኑት የሪፐብሊክ ወታደሮች የካቲት 1 ቀን እና የካቲት 2 ቀን ተፈሪ በር ላይ ልዩ መዳፈር አደረጉ። በፈንጅ መሣሪያዎች ቤቶችን አፈረሱ። ሆኖም በይዘታው የተጠናከረ የፀጥታ አስከባሪ ሠራዊት በሥፍራው ስለተገኘ የተፈሪ በር ፀጥታ የመደፍረስ ሁኔታ አላጋጠመውም።

እንዲሁም በዚሁ ቀን ኢናግውህ ላይ የሚገኘው የፖሊስ ጣቢያችን በሶማሊያ ሪፐብሊክ ጦር ኃይል ተከበበ። ወዲያውኑ የጸጥታ አስከባሪ ወታደሮቻችን በሥፍራው ደርሰው ባለ የካቲት 2 ቀን ከቀኑ ስምንት ሰዓት ላይ የፊት ብላ ወታደሮች የከባድ መሣሪያ ተኩስ ከፈቱ። ተኩሱ በኃይል

ቀጥሎ ወታደሮቻችን ከፍ ባለ የጠላት ጦር እንደተጠመዱ በሽምባል ይመኑ አየለ የሚመራ ጦር በተጨማሪ በሥፍራው ደረሰ።

ከዚህ በኋላ ኢናግውህ ላይ ከየካቲት 2 ቀን እስከ የካቲት 3 ቀን ከፍ ያለ ውጊያ ተደርጎ የካቲት 4 ቀን ከጠዋቱ አራት ሠዓት ተኩል ሲሆን የፀጥታ አስከባሪ ወታደሮቻችን የጠላትን ወረዳ በኃይል አጠቁ። በዚያ ሲውለበለብ የነበረው የሪፐብሊክ መንግሥት ሰንደቅ ዓላማ በወታደሮቻችን ይዞታ ሥር ከሆነ በኋላ ከሞት የተረፈው የጠላት ጦር እንዳልነበረ ሁኖ ሽሽት ጀመረ። በሽምባል ይመኑ አየለ የሚመራው የፀጥታ አስከባሪ ኃይላችን ይህን በመሰለ ሁኔታ የኢናግውህን ፀጥታ ከቀድሞ ሥፍራው መለሰ።

ከሞት የተረፈውና ከየሥፍራው የተቃረመው የሶማሊያ ሪፐብሊክ ጦር ኃይል ተስፋ ባለመቁረጥ አሁንም የካቲት 3 ቀን ከቀኑ ዘጠኝ ሠዓት ጀምሮ በአዋሪ ወረዳ በደቡብ-ሪዮሌ ወሰን ላይ ተኩስ ከፈተ። በዚሁ ሥፍራ ቀደም ብሎ በፀጥታ ጠባቂ ፖሊሶች ላይ እደጋ ለመጣል መከራ ተደርጎ ስለነበር አንድ ሽምባል የፀጥታ አስከባሪ ወታደሮች በሥፍራው ተገኙ።

የፊት ብላ ጦር ኃይሎች በዚሁ ሽምባል በላይ ከላይ በተጠቀሰው ቀንና ሠዓት በከባድ መሣሪያና በልዩ ልዩ ፈንጂ በመጠቀም ይዞታውን ለማስለቀቅ ከፍ ያለ ዝግጅት ያደርጉ ጀመሩ። ውጊያው በዚህ ዓይነት ሁኔታ እንደቀጠለ በሻለቃ ሰሎሞን ዓይናለም የሚመራ ሁለት የተጠናከረ የፀጥታ አስከባሪ ወታደሮች ሽምባል ከሥፍራው ደርሶ የጠላትን ጦር ኃይል ያርዝግበው ጀመሩ።

የጠላት ጦር ያልሞት ባይ ተጋዳይነት ያህል ከተከራከረ በኋላ ድል ተመትቶ ቀኝ ጎሳ ዞረ። ማባረር እንጂ መሸሽ መማረክ እንጂ መምማረክ የማያውቀው የኢትዮጵያ ፀጥታ አስከባሪ ሠራዊት የሶማሊያን ሪፐብሊክ ጦር ኃይል በዚህ ዓይነት ደምስሶ ምርኩ ያስቆጥር ጀመር።

በዚህ ዕለት ውጊያ ከእኛ በኩል ሁለት ወታደሮች ሲቆስሱ ዘጠና ሦስት የሶማሊያ ሪፐብሊክ ወታደሮች ሞተዋል። ከእነዚህም ውስጥ ሁለቱ መኩንኖች ናቸው። እንዲሁም ቁጥራቸው ከሁለት መቶ ሃምሳ በላይ የሆነ ወታደሮች ቆስለዋል። ከዚህም በቀር ሠራዊታችን በስድስት ከፍተኛ የጦር መኪኖች የነበሩና በብዙ የሚቆጠሩ ወታደሮች እዚያው እንዳሉ አሰናብቷቸዋል።

መሣሪያ በየዓይነቱ ከነጥይቱ ሁለት ትልልቅ የጦር ካሚዮን ልብስ፤ ነዳጅ፤ ሰንቅ፤ ጥይት እንደተጫነ አራት መካከለኛ መኪና በጠላት ጦር ሠፈር ግምጃ ቤት ያሉ ልብሶችና ዶክሜንቶች ከመማረካቸውም በላይ የጠላት ጦር ሠፈር በመሉ ተቃጥሏል። የኢትዮጵያ ፀጥታ አስከባሪ

ወታደሮች በዚህ አይነት ሁኔታ የሶማሊያን ሬፐብሊክ ጦር ወታደሮች ድምጽማማ ካጠፉ በኋላ የቀበሌው ፀጥታ ተረጋጋ።

በቶጉውጫሌም በኢናግውሃም በደቡብ-ሪያሌም በዚህ ዓይነት ሁኔታ ጦር ሠፈሩ እየተቃጠለበት ሠራዊቱ እንደቅጠል እየረገፈበት በሶማሊያ በረሃ የሚቅበዘበዘው የሬፐብሊክ ጦር ኃይል ይህ ሁሉ አላርመው ብሎ የካቲት 2 ቀን ፌርሬር ላይ ለላ ተኩስ ከፈተ። ተኩሱ ማክሰኞ የካቲት 2 ቀን ተጀምሮ በማግስቱ ረቡዕ ከፍያለ ውጊያ ከተደረገ በኋላ ቁጥራቸው በርከት ያለ የሶማሊያ ሬፐብሊክ ወታደሮች ሲሞቱ ሁለት የእኛ ፖሊሶች ቆሰዋል።

የሶማሊያ ሬፐብሊክ ወታደሮች ይህን ሥፍራ ያጠቁ የነበሩት በከባድ መሃሪያ ስለነበር ከእኛ ጦር በተደረገው የመልስ ተኩስ ሁለት የሶማሊያ መድፍ ተበታትኖ ወድቋል። ነጻዩ የጫት ካሜሮኖች ተመትተው ነጻዩ በመቀጣጠሉም እሳት ተነስቶ የጠላት ጦር ሠፈር ሊቃጠል ችሏል። የጸጥታ አስከባሪ ወታደሮቻችን የ3ኛ ክፍለ ጦር ምክትል አዛዥ በሆኑት በብርጋዳየር ጀኔራል ደግህ ጉግሳና የጠረፍ ወሰኖችን ጸጥታ ለማስከበር በአጋዴንና በጅጅጋ ለተሰማራው ሠራዊት አዛዥ በሆኑት በኩሉኒል በሰው በቀለ የሚሰጠውን መምሪያ በመከተል የውጊያ ማቆሚያ ትእዛዝ እስከተሰጠው ቀን ድረስ በእነዚህ ሥፍራዎች የፈለመው ሞያ ጀግንነቱን እንደ ቆራሄው አርበኛ እንደደጃዝማች አፈወርቅ ስም የታሪክ ጌጥ እንደሚያደርግለት አይጠረጠርም።

በቶጉ ውጫ የወሰን ግጭት የተደረገው ሙሉ የሚጻፍ ፖለቲከ

ትሕትናና ፈገግታ ከወታደራዊ አቋም ጋር የግል ገንዘባቸው የሆነው የ3ኛ ክፍለ ጦር ምክትል አዛዥ ብርጋዳየር ጀኔራል ደግህ ጉግሳ የሠራዊታችንን ዕለታዊ ተግባር በሥፍራው ተገኝተን ለመከታተልና በየዕለቱ የሚሠራውን ታሪክ ለመላው የኢትዮጵያ ሕዝብ ለማሳወቅ ለሔድነው ጋዜጠኞች ያደረጉልን ዕርዳታ ለሥራችን መቃናት ጠቅሞናል።

ኢትዮጵያ ሕጋዊውን መንገድ በመከተልና ኢንተርናሲዮናላዊ ግዴታዎችን በማክበር በዳርሌላም የአፍሪካ አንድነት ድርጅት የውጭ ጉዳይ ሚኒስትሮች ጉባኤ የተሰጠውን ውሳኔና ከልዩ ልዩ መንግሥታት መሪዎች የተላለፈውንም የማስማሚያ መልእክት በመተባበል በእነዚህ ሥፍራዎች የተጀመረው ተኩስ እንዲቆም ብታደርግም የሶማሊያ ሬፐብሊክ ወታደሮች ታላቋ ሶማሊያ ተብሎ በሽርጉክት በሺን የተሰበከውን ወንጌል በማመን የጦርነት ማቆሚያውን ውል ጥሰው በደሉና የት በተባለው ሥፍራ ጠብ አጭረዋል። ነገሩ እይገርመንም። በሌሎች ሥፍራዎች ሁሉ እንደተደረገው በዚህም ዋጋቸውን አግኝተዋል። ነገር ግን ሶማሊያ በዚህ ግጭት ያተረፈችው ነገር በኢኮኖሚያም ሆነ በሠራዊቷ አቋም እስከ 1 ዓመት ለማገም የማያስችል ሁኔታ ብቻ ነው።

ኢትዮጵያ ሶማሊያን የበደለችት ነገር የለም። ነገሩን ካገኘችበት ጊዜ ጀምሮ በሀገራችን ላይ የፐርፓጋንዳ ዘመቻ ታደርጋለች። በሶማሊያ ቋንቋ የሚናገረውን የኢትዮጵያ ሕዝብ ስሜት ለመማረክ በግግር፣ በዘረጋ፣ በሽላ ልዩ ልዩ መከራ አደረገች። በአማርኛ ቋንቋ የኢትዮጵያውያንን አንድነት ለማቋም ጣረች። ውጤት አልሰጠም። ይህ ሁሉ መከራ የኢትዮጵያውያን አቋም ይህን በመሳሰለው ሁኔታ ከተናጋ በኋላ ምኞቷን ከፍጻሜ ለማድረስ ነበር።

የሶማሊያ ሬፐብሊክ ባላሥልጣኖች ይህን ሁሉ መከራ ሲያደርጉ ስለኢትዮጵያ ሕዝብ ጠባይ አንድ ያልተገነዘቡት ነገር አለ። ይኸውም አረረም መረረም የሀገራቸውን ነፃነት የሚዳፈር፣ ድንበራቸውን የሚጥስ ሲመጣ በአባት ርስት ለግድያ የሚፈላለጉት አንዲት ቢሆኑ ከጠላታቸው ጉን ለጉን ተሰልፈው ሕይወታቸውን የሚሰጡ መሆኑን ነው።

ጦርነት የሥላሴ ሕገ የሆነው የሰው ልጅ ሕይወት የሚጠፋበት በመሆኑ በማንም ዘንድ አይወደድም። ጦርነት የሰው ጠንቅ በመሆኑ የተጠለ ነው። ጦርነት የብዙ መቶ ሺህ ሕይወትና ነዋሪ ቅርሶችን እንዳልነበሩ ስለሚያደርግ የተፈራ ነው። ሆኖም ከጦርነት በኋላ የሚከተለውን ሁኔታ በማሰብ መብቱን የሚያስተምሩ ነፃነቱን የሚያስደፍሩ፣ ድንበሩን የሚያስጥስ ሕዝብ የለም። ይህ እምነት በየትኛውም የዓለም ሕዝብ ሕሊና የሚገላለ ነው። በተለይም የኢትዮጵያውያን የአገር መውደድ ስሜታቸው ከደማቸው ጋር የተዋሃደ ነው።

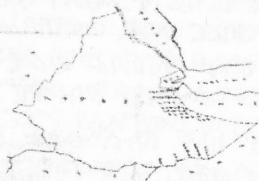
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የኢትዮጵያ ድንበር አይምከርም

የሚከተለው ሰነድ
በፌዴራል ፖሊስ
በሰነድ ተመልሷል

የሚከተለው ሰነድ
በፌዴራል ፖሊስ
በሰነድ ተመልሷል

አጭር ጊዜ ውስጥ
የወጡ የፌዴራል ፖሊስ
ወጪዎች በፌዴራል ፖሊስ
በሰነድ ተመልሷል

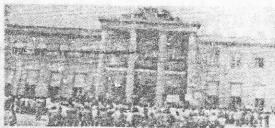
አጭር ጊዜ ውስጥ
የወጡ የፌዴራል ፖሊስ
ወጪዎች በፌዴራል ፖሊስ
በሰነድ ተመልሷል

በፌዴራል ፖሊስ
በሰነድ ተመልሷል

በፌዴራል ፖሊስ
በሰነድ ተመልሷል

በፌዴራል ፖሊስ
በሰነድ ተመልሷል

በፌዴራል ፖሊስ
በሰነድ ተመልሷል

የሚከተለው ሰነድ
በፌዴራል ፖሊስ
በሰነድ ተመልሷል

በፌዴራል ፖሊስ
በሰነድ ተመልሷል

በፌዴራል ፖሊስ
በሰነድ ተመልሷል

በቀጥ ውጭ የወሰን ጉዳት የተደረገው ሠላማዊ ሠልፍ የሚያሳይ ፖለቲካ